

Open Universiteit Nederland

Scriptie (R 23.3.1.3)

De opgeëiste persoon bij overlevering

Een onderzoek naar veranderingen in de rechtspositie van de opgeëiste persoon onder de Overleveringswet

scriptiebegeleider: mr. A.J.H. de Bruijn

examinator: prof. mr.dr. E.F. Stamhuis

I.A. Huppertz

studentnummer: 83697733

email: i.huppertz@compaonet.nl

Rotterdam, oktober 2008

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1 Inleiding	4
Hoofdstuk 2 De procedure	8
2.1 Inleiding	
2.2 Overlevering op justitieel niveau	
2.3 Europees aanhoudingsbevel	
2.4 Termijn overleveringsbeslissing	
2.5 Onschuldverweer	
2.6 Een instantie	
2.7 Uitstel feitelijke overlevering	
Hoofdstuk 3 Overlevering van Nederlanders en vreemdelingen	21
3.1 Inleiding	
3.2 Vervolgingsoverlevering en de terugkeergarantie	
3.3 Executieoverlevering	
3.4 De vreemdeling	
Hoofdstuk 4 Schending mensenrechten	31
4.1 Inleiding	
4.2 Algemene mensenrechtenexceptie	
4.3 Flagranter schending	
4.4 Onderbouwing schending	
4.5 Daadwerkelijk rechtsmiddel	
4.6 Positie van de opgeëiste persoon	

Hoofdstuk 5 Het verstekvonnis	40
<i>5.1 Inleiding</i>	
<i>5.2 In persoon</i>	
<i>5.3 Garantie</i>	
<i>5.4 Positie van de opgeëiste persoon</i>	
Hoofdstuk 6 Samenvatting en conclusie	52
Jurisprudentie	60
Literatuurverwijzing	63

Hoofdstuk 1 Inleiding

Man overgeleverd aan Polen

Nederland levert een bij drugshandel betrokken Nederlander voor vervolging over aan Polen. Dat land wil de 55-jarige man berechten omdat hij daar in 1999 een hennepplantage zou hebben gehad. Het is volgens zijn advocaat voor het eerst dat een Nederlander aan Polen wordt overgeleverd. De advocaat zegt dat er voldoende bewijs is om aan te tonen dat zijn cliënt onschuldig is. Hij is er door zijn voormalige zakenpartner in de textielindustrie ingeluisd. De rechter stelt echter dat hij niet kan beoordelen of de informatie betrouwbaar is en vindt daarom dat de zaak in Polen moet worden behandeld. Verder zegt de advocaat dat gedetineerden in Polen slecht worden behandeld. De Nederlander kan in Polen tot drie jaar cel worden veroordeeld. Polen heeft de garantie gegeven dat de man na berechting zijn straf in Nederland mag uitzitten. Tegen de beslissing van de overleveringsrechter is geen hoger beroep mogelijk.¹

Bovenstaand krantenartikel gaat over overlevering. Overlevering is, kort gezegd, de overdracht van een persoon aan een andere lidstaat van de Europese Unie ten behoeve van strafvervolging of strafexecutie. Sinds 2004 is tussen de lidstaten van de Europese Unie uitlevering afgeschaft en vervangen door overlevering. Dit is het gevolg van het Kaderbesluit Europees aanhoudingsbevel (verder te noemen: het Kaderbesluit EAB).² Het Kaderbesluit EAB bepaalt dat binnen de Europese Unie een vrij verkeer van beslissingen in strafzaken moet ontstaan. Het uitgangspunt hierbij is de hoge mate van vertrouwen tussen de lidstaten en het daarop gebaseerde beginsel van wederzijdse erkenning van strafrechtelijke beslissingen. Door het beginsel van wederzijdse erkenning kan gekomen worden tot een vereenvoudigde en snellere procedure van overdracht. Hierom is uitlevering afgeschaft en vervangen door overlevering.³

---

¹ *Dagblad De Pers* 11 juli 2007, p. 5. Het krantenartikel is niet letterlijk geciteerd. De bijbehorende uitspraak is: Rb Amsterdam 10 juli 2007, *LJN* BA9174.

² Kaderbesluit van de Raad van de Europese Unie van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen lidstaten (2002/584/JZ), *PbEG* 2002, L 190/1, 18 juli 2002.

³ Zie de inleidende overwegingen 2, 5, 6 en 10 Kaderbesluit EAB. Volgens inleidende overweging 7 Kaderbesluit is rekening gehouden met het subsidiariteitsbeginsel overeenkomstig artikel 5 Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap (verder: EG-verdrag) en artikel 2 Verdrag betreffende de Europese Unie (verder: EU-verdrag).

De grondslag voor overlevering is dus het beginsel van wederzijdse erkenning van strafrechtelijke beslissingen. Dit beginsel is gebaseerd op het vertrouwen in het rechtsstatelijke karakter van de regels van de andere lidstaat en het vertrouwen in de correcte toepassing ervan. Dit is anders dan bij uitlevering. De grondslag van uitlevering is de bereidheid van soevereine staten om met elkaar een verdrag te sluiten en om op basis van dat verdrag aan elkaar internationale rechtshulp in strafzaken te verlenen. Uitlevering vindt slechts plaats krachtens verdrag.

Een kaderbesluit heeft geen rechtstreekse werking.⁴ De bepalingen van een kaderbesluit moeten worden omgezet in de nationale regelgeving van de lidstaten. Na omzetting in de nationale regelgeving speelt het kaderbesluit in beginsel geen rol meer. De nationale rechter moet de nationale regelgeving echter wel uitleggen volgens de bedoelingen van het kaderbesluit, de zogenoemde kaderbesluitconforme uitleg.⁵

Nederland heeft het Kaderbesluit EAB geïmplementeerd in de Overleveringswet.⁶ De Overleveringswet bevat in navolging van het Kaderbesluit EAB, maar in afwijking van het klassieke uitleveringsrecht, enkele nieuwe elementen om tot een vereenvoudigde en snelle overlevering met de andere lidstaten van de Europese Unie te komen.⁷ Zo vindt de overlevering voortaan plaats tussen de justitiële autoriteiten van de lidstaten en niet meer op regeringsniveau (depolitisering en deformalisering). Het klassieke verzoek om rechtshulp, het uitleveringsverzoek, is vervangen door een bevel, het gestandaardiseerd Europees aanhoudingsbevel. Daarnaast is de procedure gebonden aan strakke termijnen (standaardisering). En verder is voor een aantal feiten het vereiste van de dubbele strafbaarheid afgeschaft, zijn er minder gronden die tot weigering van de

---

⁴ Artikel 34 lid 2 onder b EU-verdrag. Een kaderbesluit is binnen het systeem van de Europese Unie een rechtsinstrument voor de onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten. Kaderbesluiten hebben geen rechtstreekse werking. Zij zijn verbindend voor de lidstaten ten aanzien van het te bereiken resultaat, doch aan de nationale instanties wordt de bevoegdheid gelaten vorm en middelen te kiezen.

⁵ HvJ EG 16 juni 2005, zaak C-105/03 (Maria Pupino); gepubliceerd op <<http://curia.eu.int>> en NJ 2006, 500, m.nt. Borgers.

⁶ Wet van 29 april 2004 tot implementatie van het kaderbesluit van de Raad van de Europese Unie betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten van de Europese Unie (Overleveringswet), *Stb.* 2004, 195; in werking getreden op 12 mei 2004.

⁷ Voor de overdracht van personen tussen Nederland en niet-lidstaten blijven de Uitleveringswet en de uitleveringsverdragen gelden.

overlevering kunnen leiden en zijn de gehandhaafde weigeringsgronden concreter omschreven (deformalisering).⁸

Gelet op het doel om tot een vereenvoudigde en snelle overlevering te komen en gelet op de nieuwe elementen die overlevering in zich heeft, rijst de vraag wat dit betekent voor de positie van de persoon op wie het Europees aanhoudingsbevel betrekking heeft en wiens overlevering wordt gevraagd, de zogenoemde opgeëiste persoon. Er vanuit gaand dat de opgeëiste persoon niet overgeleverd wenst te worden en dat hij liever in Nederland blijft, welke middelen staan hem dan ten dienste om zich tegen dit overheidsingrijpen te beschermen.

In deze scriptie zal ik onderzoek doen naar de positie van een opgeëiste persoon bij overlevering. Het doel is om inzicht te verschaffen in de rechtsbescherming van de opgeëiste persoon onder de Overleveringswet. Daarbij wordt de rechtsbescherming bij overlevering vergeleken met die uit het klassieke uitleveringsrecht. De centrale onderzoeksvraag luidt:

Is de rechtspositie van een opgeëiste persoon bij overlevering op basis van de Overleveringswet gewijzigd in vergelijking met zijn positie in het klassieke uitleveringsrecht?

Ter beantwoording van de onderzoeksvraag, zal ik achtereenvolgens de volgende onderwerpen behandelen.⁹ Waar nodig, zal ik een vergelijking maken met het klassieke uitleveringsrecht.

In hoofdstuk 2 wordt op hoofdlijnen de overleveringsprocedure besproken. Daarbij zal worden ingegaan op de rol van de justitiële autoriteit, op het Europees aanhoudingsbevel en op de strakke termijnen bij overlevering. Ook komt de mogelijkheid om een onschuldverweer te voeren aan de orde. Verder wordt in dit hoofdstuk de behandeling in één instantie besproken. Tot besluit zal worden ingegaan op het uitstel van de feitelijke overlevering, wanneer er bijvoorbeeld een beroep gedaan wordt op humanitaire redenen.

---

⁸ De Hert 2004, p. 96-118.

⁹ Deze scriptie gaat uit van de situatie dat aan Nederland wordt gevraagd om de overlevering van een bepaalde persoon; de omgekeerde situatie dat Nederland zelf vraagt om overlevering, ook wel 'inlevering' genoemd, komt niet aan de orde. Evenmin komt aan de orde de situatie dat de opgeëiste persoon instemt met overlevering, de zogenoemde verkorte procedure.

Hoofdstuk 3 handelt over de overlevering van Nederlanders en vreemdelingen. Kan een Nederlander voor vervolging worden overgeleverd en wat houdt in dat geval een terugkeergarantie in? Kan een Nederlander worden overgeleverd ter executie van een straf? Onder welke voorwaarden worden vreemdelingen gelijk gesteld met Nederlanders? Eveneens wordt aandacht besteed aan de burgers van de Europese Unie, die op basis van het EG-verdrag een aparte positie innemen.

Hoofdstuk 4 handelt over de schending van mensenrechten bij overlevering. Wat moet er verstaan worden onder 'flagrante' schending van mensenrechten, nu de Overleveringswet bepaalt dat de overlevering dan moet worden geweigerd? Wat is een daadwerkelijk rechtsmiddel?

In hoofdstuk 5 wordt ingegaan op de situatie dat overlevering wordt gevraagd voor de tenuitvoerlegging van een verstekvonnis. Wat is bedoeld met de verlangde bekendmaking in persoon? Welke garantie moet de uitvaardigende autoriteit geven, wil overlevering voor een verstekvonnis worden toegestaan?

Tot slot zal ik deze scriptie in hoofdstuk 6 afsluiten met een korte samenvatting van de besproken onderwerpen en een antwoord geven op de onderzoeksvraag.

Hoofdstuk 2 De procedure

2.1 Inleiding

Overlevering is te beschouwen als de overdracht van een persoon vanuit Nederland aan een andere lidstaat van de Europese Unie. In de overleveringsprocedure wordt getoetst of het inkomende verzoek voldoet aan de voorwaarden om overlevering toe te staan en of er weigeringsgronden zijn die overlevering verhinderen. De overleveringsprocedure is geen strafprocedure. Het tenlastegelegde strafbare feit waarop het overleveringsverzoek betrekking heeft, wordt in de overleveringsprocedure niet beoordeeld.

Voor de inrichting van de overleveringsprocedure heeft de Uitleveringswet model gestaan.¹⁰ Vanwege het eigen karakter van overlevering bevat de overleveringsprocedure enkele belangrijke veranderingen in vergelijking met de klassieke uitleveringsprocedure. Dit hoofdstuk handelt over de invloed van die veranderingen in de overleveringsprocedure op de positie van de opgeëiste persoon.

2.2 Overlevering op justitieel niveau

De wens om tot een vereenvoudigde en snellere procedure te komen, heeft er toe geleid dat binnen de Europese Unie afstand is genomen van het uitgangspunt dat de overdracht van personen een zaak is tussen soevereine staten op het regeringsniveau, dit wil zeggen op politiek niveau. Bij overlevering vindt de samenwerking plaats tussen de direct betrokken justitiële autoriteiten en ook wordt de beslissing genomen op het niveau van de direct betrokken justitiële autoriteiten. Er is geen politieke betrokkenheid meer bij de beslissing. Deze wijziging van het niveau waarop de beslissingen worden genomen, is reden om bij overdracht van personen binnen de Europese Unie niet meer van uitlevering, maar van overlevering te spreken.¹¹ De justitiële autoriteit die verzoekt om de overlevering heet de uitvaardigende justitiële

---

¹⁰ *Kamerstukken II 2002/03, 29 042, nr. 3, p. 7 (MvT).*

¹¹ *Kamerstukken II 2002/03, 29 042, nr. 3, p. 6-7 (MvT).* De minister van justitie stelt dat de term 'overlevering' reeds wordt gebruikt voor de overdracht aan een internationaal gerecht, dus aan een rechterlijke autoriteit; bijvoorbeeld het Joegoslavië Tribunaal. De uitbreiding van de werkingssfeer van het begrip acht hij geen bezwaar, omdat het ook gaat om overdracht aan een justitiële autoriteit. Er is echter wel een verschil. Bij overlevering aan een internationaal gerecht betreft het overdracht tussen (de justitiële autoriteit van) een staat en (de justitiële autoriteit van) een internationale organisatie; bij overlevering tussen lidstaten het gaat om overdracht tussen (de justitiële autoriteiten van) lidstaten.

autoriteit; de justitiële autoriteit die beslist over de overlevering heet de uitvoerende justitiële autoriteit.

De Overleveringswet heeft de taken van de uitvoerende justitiële autoriteit hoofdzakelijk verdeeld over de officier van justitie bij het arrondissementsparket te Amsterdam en de rechtbank te Amsterdam. De officier van justitie heeft, meer nog dan in het klassieke uitleveringsrecht, een leidende rol in de overleveringsprocedure. Indien de officier van justitie bij een eerste bestudering van oordeel is dat overlevering niet kan worden toegestaan, dan kan hij het Europees aanhoudingsbevel rauwelijks afwijzen onder onmiddellijke mededeling daarvan aan de uitvaardigende autoriteit (artikel 23 lid 1 Overleveringswet). In de Uitleveringswet is dit oordeel opgedragen aan de minister van justitie. Verder heeft de officier van justitie een belangrijke rol bij de aanhouding van de opgeëiste persoon, bij de vordering tot het inbehandelingnemen van het Europees aanhoudingsbevel, tijdens de behandeling ter zitting en, in het geval de overlevering is toegestaan, bij de feitelijke overlevering.

De rol van de rechter is eveneens gewijzigd in de overleveringsprocedure. In het klassieke uitleveringsrecht maakt de ‘ontoelaatbaarverklaring’ van de rechter een uitlevering onmogelijk. Komt de rechter daarentegen tot een ‘toelaatbaarverklaring’, dan is het de minister van justitie die, gelet op weigeringsgronden die de rechter niet in zijn beslissing mocht betrekken en op basis van het advies van de rechter, beslist of het uitleveringsverzoek al dan niet wordt ingewilligd. Onder de Overleveringswet betreft de rechter alle aspecten van de zaak in zijn beoordeling. De beslissing van de rechter over de overlevering, ongeacht of hij de overlevering toestaat of weigert, is een eindbeslissing.

De minister van justitie heeft vrijwel geen rol meer in het besluitvormingsproces over een overlevering. Anders dan in het uitleveringsrecht is bij overlevering de eindbeslissing niet voorbehouden aan de minister, maar aan de rechter. Slechts bij samenloop van een Europees aanhoudingsbevel met een uitleveringsverzoek van een niet-lidstaat van de Europese Unie of een overleveringsverzoek van een internationaal tribunaal, dan wel bij samenloop met een nationale strafvervolgning neemt de minister van justitie nog procedurele beslissingen.

De verandering waardoor de overleveringsprocedure niet meer op regeringsniveau, maar op justitieel niveau plaatsvindt, raakt de positie van de opgeëiste persoon. Het is een feit van algemene bekendheid dat politieke

besluitvorming gevoelig is voor maatschappelijke ontwikkelingen. De uitkomst van een politieke beslissing is daardoor onzeker. Door de overleveringsprocedure te beleggen op het niveau van de justitiële autoriteit is de procedure juridischer geworden. Daardoor is de rechtszekerheid beter gewaarborgd. Tegelijkertijd is er door het wegvallen van de minister van justitie uit het besluitvormingsproces bij de overleveringsprocedure één orgaan minder dat de verweren van de opgeëiste persoon beoordeelt. Daardoor is naar mijn mening de rechtspositie van de opgeëiste persoon uiteindelijk toch zwakker geworden.

2.3 Europees aanhoudingsbevel

Een overleveringsprocedure start met de ontvangst van een Europees aanhoudingsbevel: een schriftelijk verzoek/bevel tot overlevering.¹² Tussen de landen van de Europese Unie is ingevolge het Kaderbesluit EAB de vorm van dit verzoek omwille van efficiency geüniformeerd. Een voordeel van een vast model is dat de vertaling meer gestandaardiseerd kan worden.¹³ Het voorgeschreven modelformulier is opgenomen als bijlage 2 bij de Overleveringswet.

Het Europees aanhoudingsbevel strekt tot de aanhouding en de overlevering van een opgeëiste persoon. Het ‘verzoek’ om uitlevering uit het klassieke uitleveringsrecht is bij overlevering dus vervangen door een ‘aanhoudingsbevel’. Het bevel vormt een zelfstandige titel voor aanhouding, een opgeëiste persoon kan zonder verdere formaliteiten worden aangehouden (artikel 21 Overleveringswet).

Het Europees aanhoudingsbevel dient de informatie te bevatten die noodzakelijk is voor het nemen van een beslissing over de overlevering: de identiteit en nationaliteit van de opgeëiste persoon; de naam en adresgegevens van de uitvaardigende justitiële autoriteit; de vermelding van het besluit dat aan het aanhoudingsbevel ten grondslag ligt; de aard en de wettelijke kwalificatie van het strafbare feit; een beschrijving van de omstandigheden waaronder het strafbare feit is gepleegd; de opgelegde straf of maatregel dan wel de strafbedreiging en, indien mogelijk, andere gevolgen van het strafbare feit (artikel 2 lid 2 Overleveringswet).

---

¹² Op termijn kan een procedure ook aanvangen met een signalering in het Schengen informatiesysteem (SIS); dit is thans om systeemtechnische redenen nog niet mogelijk.

¹³ *Kamerstukken II 2002/03, 29 042, nr. 3, p. 11 (MvT)*. Het Kaderbesluit EAB is uitgegeven in 21 gelijk authentieke taalversies. Er zijn echter verschillen in de teksten te constateren. De Franse tekst geldt informeel als ‘most equal’, omdat merendeels in het Frans is onderhandeld. Nederland heeft een voorkeur uitgesproken voor het gebruik van de Nederlandse en de Engelse taal in de contacten met Nederland; zie: *Blekxtoon 2005, p. 174 en 181*.

Anders dan in het klassieke uitleveringsrecht (zie bijvoorbeeld artikel 18 Uitleveringswet en artikel 12 EUV), behoeven er geen onderliggende stukken te worden overgelegd. Een verwijzing naar een veroordelend vonnis of naar een aanhoudingsbevel is voldoende.¹⁴ Ontbreekt echter de vermelding van het besluit dat aan het Europees aanhoudingsbevel ten grondslag ligt, dan wordt overlevering niet toegestaan.¹⁵

Het vermelden van de aard en de wettelijke kwalificatie van het strafbare feit houdt verband met de beoordeling of het naar het recht van de uitvaardigende lidstaat gaat om een feit waarvoor de eis van dubbele strafbaarheid niet geldt, een zogenoemd lijstfeit uit artikel 7 lid 1 onderdeel *a* sub 1 Overleveringswet. Bij een verzoek om overlevering in verband met een lijstfeit kan worden volstaan met het aankruisen van de desbetreffende categorie in het Europees aanhoudingsbevel. Voor de beoordeling was volgens de overleveringsrechter daadwerkelijke kennis van de inhoud van de toepasselijke buitenlandse voorschriften nodig. Uit jurisprudentie blijkt dat de overleveringsrechter daarom, mede op grond van de wetsgeschiedenis,¹⁶ verlangde dat de volledige tekst van de wettelijke bepaling (en de vertaling) in het Europees aanhoudingsbevel is opgenomen dan wel aangehecht.¹⁷

Recent heeft de Hoge Raad echter bepaald dat de opvatting van de overleveringsrechter dat een Europees aanhoudingsbevel de tekst van de toepasselijke bepalingen dient te bevatten of dat een afschrift daarvan reeds door de uitvaardigende justitiële autoriteit dient te worden overgelegd, onjuist is. Uit artikel 8 lid 1 Kaderbesluit EAB en kaderbesluitconforme uitleg van artikel 2 lid 2 onder *d* Overleveringswet blijkt niet dat de tekst van de toepasselijke wettelijke bepalingen zou behoren tot de vorm of de inhoud van het voorgeschreven model van een Europees aanhoudingsbevel. Dit strookt met het doel van het Kaderbesluit EAB, dat berust op de hoge mate van vertrouwen tussen de lidstaten, om bij overlevering complexiteit en tijdverlies te vermijden, aldus de Hoge Raad.¹⁸ De Overleveringswet wijkt op dit punt af van het klassieke uitleveringsrecht, waarin artikel 18 Uitleveringswet en artikel 12 EUV bepalen dat de tekst van de toepasselijke wetsbepaling moet worden overgelegd.

---

¹⁴ Rb Amsterdam 18 maart 2005, *LJN* AT2566.

¹⁵ Rb Amsterdam 8 oktober 2004, *LJN* AR4222. Zie: Blekxtoon 2005, p.181 -182.

¹⁶ *Kamerstukken I* 2003/04, 29 042, C, p. 8 (MvA) en *Handelingen I* 2003/04, nr. 26, p. 1345.

¹⁷ Rb Amsterdam 4 maart 2005, *LJN* AU0467 en Rb Amsterdam 29 juli 2005, *LJN* AU0326.

¹⁸ HR 8 juli 2008, *LJN* BD2447: cassatie in het belang der wet van uitspraak Rb Amsterdam 29 juli 2005, *LJN* AU0326 over artikel 2 lid 2 onder *d* Overleveringswet.

Het Europees aanhoudingsbevel dient een beschrijving te bevatten van de omstandigheden waaronder het strafbare feit is gepleegd. Deze beschrijving is voor de overleveringsrechter van belang om te kunnen beoordelen of aan de voorwaarden voor overlevering is voldaan. Voor de opgeëiste persoon is de beschrijving van belang om zich te kunnen verweren in de overleveringsprocedure en om na de eventuele overlevering de bescherming van het specialiteitsbeginsel te kunnen invoeren (artikel 14 Overleveringswet). De beschrijving van de omstandigheden moet het tijdstip vermelden, onder andere vanwege de mogelijke verjaring van het feit, en de plaats en de mate van betrokkenheid van de opgeëiste persoon bij het feit, onder andere vanwege een eventueel beroep op het territorialiteitsbeginsel uit artikel 13 Overleveringswet. Op basis van de vermelde omstandigheden moet de overleveringsrechter bepalen of het door de uitvaardigende justitiële autoriteit omschreven feit in redelijkheid kan worden gekwalificeerd als een zogenoemd lijstfeit. Daarbij is niet de kwalificatie die een uitvaardigende justitiële autoriteit aan een feit geeft van belang, doch de omschrijving van het feitencomplex.¹⁹

Het voorgeschreven gebruik van het modelformulier lijkt mij bij te dragen tot een uniformere, en daardoor wellicht snellere, overleveringsprocedure binnen de Europese Unie. Echter, dat klaarblijkelijk omwille van efficiency (minder complexiteit en minder tijdverlies) geen onderliggende stukken en niet de volledige tekst van de wettelijke bepaling hoeven te worden opgenomen dan wel overgelegd, betekent naar mijn mening dat het voor de opgeëiste persoon lastig is om te doorgronden voor welk strafbare feit zijn overlevering wordt gevraagd. Daardoor is het voor de opgeëiste persoon lastig zich te verweren. Vergeleken met het klassieke uitleveringsrecht, waarbij het overleggen van onderliggende stukken en het opnemen van de volledige tekst van wettelijke bepaling van het strafbare feit wel een verplichting is (artikel 18 Uitleveringswet), betekent dit naar mijn mening een verslechtering in de positie van de opgeëiste persoon onder de Overleveringswet.

2.4 Termijn overleveringsbeslissing

Uitleveringsprocedures kunnen in het algemeen lang duren; in Nederland gemiddeld acht maanden, waarvan ongeveer vijf maanden voor de behandeling van het beroep

---

¹⁹ Rb Amsterdam 12 juli 2005, *LJN* AU0473.

in cassatie.²⁰ Een belangrijke doelstelling van overlevering is versnelling van de procedure. Artikel 22 Overleveringswet legt hiertoe dwingende termijnen op. De rechtbank moet uiterlijk zestig dagen nadat de opgeëiste persoon op basis van het Europees aanhoudingsbevel is aangehouden een beslissing nemen over de overlevering. In uitzonderlijke gevallen en onder opgaaf van redenen aan de uitvaardigende justitiële autoriteit kan de rechtbank de termijn van zestig dagen met maximaal dertig dagen verlengen. Hierna kan de rechtbank de termijn opnieuw verlengen voor onbepaalde tijd, onder gelijktijdige schorsing onder voorwaarden van de vrijheidsbeneming van de opgeëiste persoon en de inkennisstelling van de uitvaardigende autoriteit. Het gevolg van niet-tijdig beslissen is dus dat de overleveringsdetentie geschorst moet worden; het niet-tijdig beslissen is geen reden om overlevering te weigeren.²¹ Het is echter niet ondenkbaar dat de opgeëiste persoon de schorsing van zijn overleveringsdetentie zal gebruiken om zich onvindbaar te maken.

Het stellen van een termijn waarbinnen de overleveringsprocedure moet zijn afgerond, waarbinnen dus een beslissing over de overlevering moet zijn genomen, is een vernieuwing. In het klassieke uitleveringsrecht zijn maximale termijnen voor uitleveringsdetentie geen onbekend fenomeen, maar er bestaan geen termijnen voor het nemen van een uitleveringsbeslissing. De termijnstelling voor het nemen van een overleveringsbeslissing is daarom ook een verbetering van de positie van de opgeëiste persoon. Immers, aangezien de rechtbank in beginsel uiterlijk negentig dagen na de aanhouding van de opgeëiste persoon een beslissing moet nemen over de overlevering, weet de opgeëiste persoon snel waar hij aan toe is. Wanneer de opgeëiste persoon in overleveringsdetentie verblijft en de rechtbank er niet in slaagt binnen de termijn van negentig dagen een beslissing te nemen, dan moet in ieder geval de vrijheidsbeneming worden geschorst.

2.5 *Onschuldverweer*

De behandeling van het overleveringsverzoek ter zitting verloopt in grote lijnen

---

²⁰ *Kamerstukken II* 2002/03, 29 042, nr. 3. p. 7 en 8 (MvT): In het Verenigd Koninkrijk kan een uitleveringsprocedure jaren duren. In Nederland bedraagt de behandeling van een uitleveringsverzoek gemiddeld acht maanden, waarvan vijf maanden voor de behandeling van het cassatieberoep.

²¹ Rb Amsterdam 19 december 2006, *LJN AZ7643*: r.o. 6.5: ten aanzien van het door de raadsman gevoerde verweer dat de termijn van artikel 22 Overleveringswet is overschreden, overweegt de rechtbank dat dit volgens vaste jurisprudentie geen gevolgen heeft voor de toelaatbaarheid van de overlevering.

hetzelfde als in het klassieke uitleveringsrecht.²² De rechtbank onderzoekt de identiteit van de opgeëiste persoon, de ontvankelijkheid van het Europees aanhoudingsbevel en de mogelijkheid van overlevering. De officier van justitie geeft ter zitting zijn opvatting over de verzochte overlevering. En de opgeëiste persoon en zijn raadsman worden in de gelegenheid gesteld opmerkingen te maken over het aanhoudingsbevel en de te nemen beslissing (artikel 26 Overleveringswet).

Indien de opgeëiste persoon beweert niet schuldig te zijn aan de feiten waarvoor zijn overlevering wordt verzocht, dan moet hij dit ter zitting tijdens het verhoor aantonen.²³ Een opgeëiste persoon moet dus een eventueel alibi waaruit blijkt dat hij het feit niet gedaan kan hebben, direct en voldoende onderbouwd ter zitting aanvoeren. Eventuele getuigen en deskundige die ten behoeve van de opgeëiste persoon kunnen verklaren, moeten reeds bij de zitting aanwezig zijn.

In het klassieke uitleveringsrecht moet een opgeëiste persoon zijn onschuld onverwijld aantonen. Onverwijld betekent in dit geval zonder een diepgaand onderzoek, zoals dat bij een inhoudelijke strafzaak wel zou gebeuren. Het is echter wél mogelijk om een zaak aan te houden om getuigen te horen (artikel 26 lid 3 en lid 4 Uitleveringswet).

Uit de parlementaire geschiedenis van de Overleveringswet blijkt dat vanwege de korte beslistermijn en om het risico van het overschrijden van die termijn te vermijden, aanhouding van de zaak om in verband met het onschuldverweer getuigen en deskundigen op te roepen bewust is uitgesloten.²⁴ De minister van justitie stelt dat deze aanscherping geen afbreuk doet aan de rechten van de opgeëiste persoon. Deze kan immers voorafgaand aan het verhoor zijn verweer zodanig voorbereiden dat eventuele getuigen ter zitting beschikbaar zijn en ook de officier van justitie verzoeken om bepaalde beweringen vooraf te verifiëren.

De Overleveringswet is voor wat betreft het voeren van een onschuldverweer dus strenger dan de Uitleveringswet. De verplichting om onverwijld ter zitting zijn onschuld aan te tonen, zonder dat aanhouding van de behandeling mogelijk is, kan er toe leiden dat de opgeëiste persoon, bij wie de bewijslast ligt, niet in staat is binnen de beschikbare tijd zijn verweer afdoende te onderbouwen. En hoewel

---

²² Zie artikel 26 Uitleveringswet en artikel 26 Overleveringswet.

²³ *Kamerstukken II 2002/03, 29 042, nr. 3, p. 24 (MvT)*: Dit verweer is niet voorzien in het Kaderbesluit EAB, maar in het uitleveringsrecht heel gebruikelijk. De Europese Commissie acht de regeling van artikel 28 lid 2 Overleveringswet in strijd met het Kaderbesluit EAB; zie: Glerum & Koppe 2005, p. 90, nt. 416.

²⁴ *Kamerstukken II 2002/03, 29 042, nr. 3, p. 24 (MvT)*.

onschuldverweren in de praktijk zelden succesvol zijn, houdt de regeling in de Overleveringswet daarom naar mijn mening een verslechtering van de positie van de opgeëiste persoon in.²⁵

2.6 Een instantie

In een procedure tot overlevering beslist de overleveringsrechter. Hij beoordeelt alle aspecten van de zaak en neemt een eindbeslissing. Tegen deze beslissing staat op grond van artikel 29 Overleveringswet geen gewoon rechtsmiddel open. Wel is het bijzondere rechtsmiddel van cassatie in het belang der wet opengesteld.²⁶ Anders dan in het klassieke uitleveringsrecht (artikel 31 Uitleveringswet) staat bij overlevering dus geen beroep in cassatie open. Aan de afschaffing van het cassatieberoep liggen volgens de minister van justitie zowel het argument van de beslistermijn, als een beleidsmatig argument ten grondslag.²⁷

Uit het klassieke uitleveringsrecht blijkt dat de behandeling van een beroep in cassatie ongeveer vijf maanden duurt. De behandeling van een cassatieberoep met een doorlooptijd van vijf maanden past niet binnen de vastgestelde beslistermijn van zestig, respectievelijk negentig dagen voor de overleveringsprocedure. Mede vanwege dit tijdsargument is in de Overleveringswet afgezien van het openstellen van cassatieberoep, aldus de minister.

Er is echter ook een beleidsmatige reden om bij overlevering geen cassatieberoep open te stellen. Het Europees aanhoudingsbevel vormt een belangrijk element in het streven naar één Europese ruimte van rechtvaardigheid. Het einddoel daarbij is dat de overleveringsprocedure geheel wordt afgeschaft. Een Europees aanhoudingsbevel zal dan direct leiden tot overlevering, zonder tussenkomst van een (nationale) rechter. Vooruitlopend op deze toekomstige ontwikkeling is in de Overleveringswet het aantal gronden voor weigering van overlevering beperkt en

---

²⁵ Blekxtoon 2005, p. 213: succesvolle verweren hebben in het algemeen betrekking op 'gestolen identiteit': de personalia kloppen wel, maar zijn door een ander misbruikt. Zie voor een succesvol verweer Rb Amsterdam 10 februari 2006, *LJN AV3966*: de opgeëiste persoon onderbouwde met een formulier dat hij in de bedoelde periode in een ziekenhuis in Roemenië verbleef en daarom het feit in Duitsland niet begaan kon hebben. De officier van justitie twijfelde aan de echtheid van het formulier. De rechtbank vond het verweer voldoende onderbouwd en weigerde overlevering. Zie voor verworpen verweren: Rb Amsterdam 18 augustus 2006, *LJN AY7740*, Rb Amsterdam 13 april 2007, *LJN BB0203*, Rb Amsterdam 10 juli 2007, *LJN BA 9174* en Rb Amsterdam 20 juli 2007, *LJN BB3260*.

²⁶ Artikel 29 lid 2 Overleveringswet.

²⁷ *Kamerstukken II 2002/03*, 29 042, nr. 3, p. 8 (MvT).

zijn de resterende gronden concreter omschreven.²⁸ Volgens de minister van justitie is de beoordeling van een overleveringsverzoek daardoor vereenvoudigd en daarmee is de kans op fouten afgenomen. Mede vanwege dit beleidsargument is besloten, hoewel het Kaderbesluit EAB daar niets over vermeldt, in de nationale overleveringsprocedure geen cassatieberoep open te stellen.²⁹

In de Nederlandse procedure is er dus (nog) maar één rechter die het overleveringsverzoek beoordeelt. De overleveringsrechter is de enige rechter, de eerste en enige instantie, die een oordeel velt en daarbij alle aspecten van de zaak betreft.³⁰

Een direct gevolg van de beperking tot één instantie is de behoefte aan de bescherming van de rechtseenheid. Een belangrijke functie van het hoger beroep en het beroep in cassatie is namelijk het bevorderen van de rechtseenheid. Het is immers niet ondenkbaar dat wanneer alle rechtbanken in Nederland bevoegd zouden zijn om in overleveringsprocedures te beslissen, er divergerende uitspraken zouden volgen. Door het ontbreken van een beroepsinstantie is het niet mogelijk deze verschillen te corrigeren. Teneinde de rechtseenheid te beschermen is de behandeling van overleveringsverzoeken daarom geconcentreerd bij één gerecht. Dit gerecht wordt daardoor specialist in de behandeling van overleveringszaken. De rechtbank Amsterdam is hiervoor aangewezen, mede vanwege de kennis en ervaring die deze rechtbank heeft in het kader van het klassieke uitleveringsrecht.³¹ Door de concentratie van overleveringszaken bij de rechtbank Amsterdam is het cassatieberoep volgens de minister van justitie niet meer nodig. Immers, via het instellen van een beroep in cassatie in het belang der wet kan de rechtbank zo nodig worden gecorrigeerd en kan overigens de rechtsontwikkeling worden bevorderd.³²

Gelet op het voorgaande stel ik vast dat de argumenten om géén cassatieberoep open te stellen niet sterk zijn. Een behandelingsduur van een cassatieberoep van vijf maanden, zoals in het uitleveringsrecht, gaat inderdaad niet

---

²⁸ De politieke, militaire en fiscale weigeringsgronden uit het klassieke uitleveringsrecht zijn bewust vervallen.

²⁹ Artikel 34 lid 2 onder b EU-verdrag: kaderbesluiten zijn verbindend voor de lidstaten ten aanzien van het te bereiken resultaat, doch aan de nationale instanties wordt de bevoegdheid gelaten vorm en middelen te kiezen. Nederland kan zelf bepalen welke rechtsmiddelen opengesteld worden.

³⁰ Voorzieningenrechter Rb Den Haag 23 augustus 2004, *LJN AQ7378* en Voorzieningenrechter Rb Den Haag 15 maart 2007, *LJN BA0753*: de overleveringsrechter oordeelt in eerste en enige instantie over een overleveringsverzoek en daarbij komen alle aspecten van de zaak aan de orde. Het betreft hier twee kort gedingen tegen de Staat om (subsidiar) feitelijke overlevering te verbieden.

³¹ *Kamerstukken II* 2002/03, 29 042, nr. 3, p. 8-9 (MvT).

³² *Kamerstukken II* 2003/04, 29 042, nr. 12, p. 18 (Nota n.a.v. het verslag).

samen met een beslistermijn van zestig, respectievelijk negentig dagen bij overlevering. Er is echter geen enkele reden gegeven waarom de behandeling van een cassatieberoep bij overlevering niet sneller zou kunnen. Is het financieel niet mogelijk of logistiek? Opmerkelijk is in dit verband dat België een overleveringsprocedure heeft van maximaal vier instanties en dat die procedure in 62 dagen wordt afgerond.³³

Met het argument dat de overleveringsprocedure uiteindelijk wellicht zal verdwijnen, is een onzekere toekomstige ontwikkeling gebruikt om de opgeëiste persoon een rechtsmiddel te onthouden.

Dat het openstellen van cassatieberoep niet meer nodig is omdat de rechtseenheid gewaarborgd is door de concentratie bij de rechtbank Amsterdam, lijkt me een onjuiste redenering. Het tijdsargument van de beslistermijn en het beleidsmatige argument van de toekomstige afschaffing van de overleveringsprocedure, vormen de grondslag voor de afschaffing van het cassatieberoep. Deze afschaffing leidt tot de behoefte aan bescherming van de rechtseenheid. Daarom zijn overleveringszaken geconcentreerd bij één rechtbank, de rechtbank Amsterdam. Door deze concentratie is de rechtseenheid van overleveringsprocedures gewaarborgd. Maar met het waarborgen van de rechtseenheid, staat nog niet vast dat de rechtbank Amsterdam de Overleveringswet ook juist toepast. Indien de opgeëiste persoon het niet eens is met de uitleg die de rechtbank Amsterdam aan de Overleveringswet geeft, dan is het enige rechtsmiddel dat voor de opgeëiste persoon open staat cassatie in het belang der wet. Cassatie in het belang der wet is de geëigende weg om te toetsen of het recht correct is toegepast. Echter, cassatie in het belang der wet is géén nieuwe feitelijke behandeling van de zaak. Wat de uitkomst ook zij, er verandert in dat geval niets aan de situatie van de opgeëiste persoon.

Naar mijn mening betekent het voorgaande dat bij overlevering zonder goede gronden een rechtsmiddel aan een opgeëiste persoon wordt onthouden. Dit is een ernstige achteruitgang in de rechtspositie van de opgeëiste persoon.

2.7 Uitstel feitelijke overlevering

Uiterlijk veertien dagen na de sluiting van het onderzoek ter zitting moet de

---

³³ Jonk, Malewicz & Hamer 2004, p. 287-288.

rechtbank uitspraak doen (artikel 28 Overleveringswet). Staat de rechter de overlevering toe, dan moet op grond van artikel 35 lid 1 Overleveringswet niet later dan tien dagen na de uitspraak de opgeëiste persoon feitelijk worden overgeleverd. De officier van justitie is daarvoor verantwoordelijk. De termijn van tien dagen is een nieuwe termijn en valt dus niet binnen de termijn van zestig, respectievelijk negentig dagen voor de overleveringsbeslissing. Een verlenging van de termijn voor feitelijke overlevering met maximaal tien dagen is mogelijk. Ook nu is de sanctie op de termijnoverschrijding beëindiging van de overleveringsdetentie, met als risico dat de opgeëiste persoon zich onvindbaar maakt.

Bij de feitelijke overlevering deelt de officier van justitie op grond van artikel 38 Overleveringswet aan de uitvaardigende justitiële autoriteit de duur van de vrijheidsbeneming van de opgeëiste persoon met het oog op zijn overlevering mee. De uitvaardigende lidstaat moet de periode die is doorgebracht in overleveringsdetentie in mindering brengen op de straf.

De Overleveringswet voorziet niet in de mogelijkheid de feitelijke overlevering achterwege te laten. Indien door bijzondere omstandigheden van overmacht, zoals uitval van luchtverbindingen, de feitelijke overlevering niet kan plaatsvinden binnen de gestelde termijn, dan kan deze worden uitgesteld.³⁴ De feitelijke overlevering vindt dan uiterlijk tien dagen na de vastgestelde datum plaats. De beslissing over de feitelijke overlevering wordt aangehouden indien tegen de opgeëiste persoon in Nederland een strafvervolgning gaande is voor andere feiten dan die uit het Europees aanhoudingsbevel.³⁵

Op grond van artikel 35 lid 3 Overleveringswet kan de feitelijke overlevering bij wijze van uitzondering achterwege blijven zolang er ernstige humanitaire redenen bestaan die aan de feitelijke overlevering in de weg staan, in het bijzonder zolang het gelet op de gezondheidstoestand van de opgeëiste persoon niet verantwoord is om te reizen. Onder de Overleveringswet kunnen humanitaire redenen echter slechts leiden tot uitstel van de feitelijke overlevering. In het klassieke uitleveringsrecht daarentegen heeft de minister van justitie de mogelijkheid om, zoals artikel 10 lid 2 Uitleveringswet bepaalt, uitlevering te weigeren wegens bijzondere hardheid voor de opgeëiste persoon in verband met diens jeugdige leeftijd, hoge

---

³⁴ *Kamerstukken II 2002/03, 29 042, nr. 3, p. 26 (MvT)*. Volgens artikel 23 lid 3 Kaderbesluit EAB gaat het om 'omstandigheden buiten de macht van enige lidstaat', een veel striktere omschrijving; zie: Blekxtoon 2005, p. 218-219.

³⁵ *Kamerstukken II 2002/03, 29 042, nr. 3, p. 27 (MvT)*.

ouderdom of slechte gezondheid.³⁶ De minister van justitie stelt dat met de regeling van de Overleveringswet het risico van een frequent beroep op deze grond om de overlevering te frustreren wordt voorkomen. Immers, een procedure bij de voorzieningenrechter tegen de officier van justitie (de Staat) tegen zijn beslissing om feitelijk over te leveren, kan slechts leiden tot uitstel en niet tot weigering van de overlevering. Door die uitkomst zal er minder vaak een beroep op de voorzieningrechter worden gedaan en daardoor is de snelheid bij de feitelijke overlevering gewaarborgd.³⁷

Uit de jurisprudentie blijkt dat de voorzieningenrechter zich bij de toetsing van de beslissing van de officier van justitie om tot feitelijke overlevering over te gaan terughoudend opstelt.³⁸ De officier van justitie heeft namelijk een ruime vrijheid bij het beoordelen van de ernst van de humanitaire redenen die tot uitstel van de feitelijke overlevering zouden moeten leiden.

De Hoge Raad heeft bij twee cassaties in het belang der wet over artikel 13 Overleveringswet bevestigd dat de Overleveringswet geen hardheidsclausule als artikel 10 lid 2 Uitleveringswet bevat en dat artikel 35 lid 3 Overleveringswet slechts de mogelijkheid biedt tot tijdelijk uitstel van feitelijke overlevering wegens ernstige redenen van humanitaire aard.³⁹

De Overleveringswet legt een termijn op voor de feitelijke overlevering. Overschrijding van de termijn heeft als sanctie dat de vrijheidsbeneming beëindigd moet worden. Voor de opgeëiste persoon biedt dit meer duidelijkheid en het is daardoor een verbetering. Ook de verplichte verrekening van de periode van overleveringsdetentie is een verbetering. Daartegenover staat echter dat, klaarblijkelijk omwille van de snelheid van de overleveringsprocedure, een beroep op humanitaire redenen niet meer kan leiden tot een weigering, maar slechts tot uitstel van de feitelijke overlevering. En anders dan in het klassieke uitleveringsrecht

---

³⁶ Enkele voorbeelden van weigeringen uit de uitleveringspraktijk: een opgeëiste persoon met tweede generatie kampsyndroom die naar Duitsland moest; HIV-/AIDS-patiënten die naar een land moesten waar de medicatie niet kon worden toegediend; ernstig psychisch gestoorden of uitzonderlijke gezinsomstandigheden; zie: Blekxtoon 2005, p. 219.

³⁷ *Kamerstukken II* 2002/03, 29 042, nr. 3, p. 26-27 (MvT).

³⁸ Glerum & Rozemond 2008, p. 175: Voorzieningenrechter Rb Den Haag 23 november 2005, rolnr. KG 05/1319 (niet gepubliceerd) en Voorzieningenrechter Rb Den Haag 24 oktober 2005, rolnr. KG 05/267 (niet gepubliceerd).

³⁹ HR 28 november 2006, *LJN* AY6631 en *NJ* 2007, 489, m.nt. A.H. Klip (P-G Fokkens, punt 20); HR 28 november 2006, *LJN* AY6633 en *NJ* 2007, 487, m.nt. A.H. Klip (P-G Fokkens, punt 30); Zie ook Klaas Rozemond, 'Bevat de overleveringswet een humanitaire weigeringsgrond?', *NJB* 2007, p. 490-497.

waar de ook minister van justitie een oordeel geeft over de ingeroepen humanitaire redenen, oordeelt onder de Overleveringswet slechts de officier van justitie over het uitstel om humanitaire redenen. Daarbij zij opgemerkt dat de officier van justitie niet geheel onpartijdig is, aangezien deze in een eerdere fase van de procedure ook al geoordeeld had dat de overlevering toegestaan moest worden. Ook een eventueel kort geding tegen de Staat kan slechts tot uitstel leiden. Gelet op het voorgaande concludeer ik dat een opgeëiste persoon onder de Overleveringswet geen enkele mogelijkheid heeft om met een beroep op humanitaire redenen de feitelijke overlevering ongedaan te maken. Het maximale wat hij kan bereiken, is uitstel van feitelijke overlevering. Daarom houdt dit naar mijn mening een ernstige achteruitgang in de rechtpositie van de opgeëiste persoon in.

Hoofdstuk 3 Overlevering van Nederlanders en vreemdelingen

3.1 Inleiding

Sinds 1988 is het mogelijk dat Nederlanders en daarmee gelijkgestelde vreemdelingen worden uitgeleverd ten behoeve van een strafrechtelijk onderzoek. Dit volgt uit artikel 4 Uitleveringswet. Bij die vervolgingsuitlevering moet echter gewaarborgd zijn dat een eventueel op te leggen onherroepelijke vrijheidsstraf in Nederland mag worden ondergaan. Deze vorm van uitleveren, wél uitleveren voor strafvervolging, maar niet voor tenuitvoerlegging, staat in het klassieke uitleveringsrecht bekend als het ‘Nederlandse model’. Dit model is nagevolgd in het Kaderbesluit EAB en daarna geïmplementeerd in de Overleveringswet. Ten opzichte van het klassieke uitleveringsrecht is in de Overleveringswet het bereik van het Nederlandse model echter gewijzigd. Dit hoofdstuk handelt over de gevolgen van deze wijzigingen voor de positie van de opgeëiste persoon.

3.2 Vervolgingsoverlevering en de terugkeergarantie

De overlevering van een Nederlander⁴⁰ kan, op grond van artikel 6 lid 1 Overleveringswet, worden toegestaan voor zover deze is gevraagd ten behoeve van een tegen hem gericht strafrechtelijk onderzoek en naar het oordeel van de uitvoerende justitiële autoriteit is gewaarborgd dat, zo hij ter zake van feiten waarvoor de overlevering kan worden toegestaan in de uitvaardigende lidstaat tot een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf wordt veroordeeld, hij deze straf in Nederland zal mogen ondergaan.⁴¹ De uitvoerende autoriteit is in dit verband de Rechtbank Amsterdam.⁴² De bedoelde waarborg, dat een Nederlander de opgelegde vrijheidsbenemende straf in Nederland zal mogen ondergaan, wordt ook wel terugkeergarantie genoemd.

In het klassieke uitleveringsrecht wordt een dergelijke garantie gevraagd en gegeven op het niveau van de soevereine staat. Noch in het Kaderbesluit EAB, noch

---

⁴⁰ Wie Nederlander zijn, is bepaald bij de Rijkswet op het Nederlanderschap (*Stb.* 1984, 628) zoals gewijzigd bij de Rijkswet van 3 juli 2003 (*Stb.* 2003, 284). Ingevolge de Wet betreffende de positie van Molukkers (*Stb.* 1976, 468) worden Molukkers als bedoeld in die wet bij de toepassing van de Nederlandse wetgeving behandeld als Nederlander. In het geval van dubbele nationaliteit, geeft de Nederlandse nationaliteit de doorslag; zie: Rb Amsterdam 23 juni 2006, *LJN* AY4332 en Rb Amsterdam 7 maart 2007, *LJN* BA9847.

⁴¹ Artikel 6 lid 1 Overleveringswet implementeert de facultatieve bepaling van artikel 5 lid 3 Kaderbesluit EAB over vervolgingsoverlevering als een imperatieve bepaling.

⁴² *Kamerstukken II* 2002/03, 29 042, nr. 3, p. 12 (MvT).

in de Overleveringswet is de bevoegdheid van de justitiële autoriteit op dit punt vastgelegd: wie is bevoegd de garantie te vragen, wie is bevoegd de garantie te geven en wie is gebonden aan de gegeven garantie?⁴³ Nu overleveringsbeslissingen genomen worden op het niveau van de justitiële autoriteit, moet er van worden uitgegaan dat de terugkeergarantie afgegeven wordt door de uitvaardigende autoriteit en dat de uitvoerende autoriteit beslist over de genoegzaamheid van de gegeven garantie. In het overleveringsrecht beslist de rechter dus niet alleen over het toestaan van overlevering, maar ook over de genoegzaamheid van de terugkeergarantie.⁴⁴ Uit jurisprudentie blijkt bovendien dat de rechtbank ook een garantie van een andere dan de uitvaardigende autoriteit accepteert, mits komt vast te staan dat deze garantie is afgegeven door een bevoegde instantie van de uitvaardigende lidstaat.⁴⁵

De terugkeergarantie moet ertoe leiden dat de opgeëiste persoon de op te leggen onvoorwaardelijke vrijheidsstraf ook daadwerkelijk in Nederland kan ondergaan. Nederland legt namelijk geen straf ten uitvoer voor een feit dat naar nationaal recht niet strafbaar is.⁴⁶ Het feit moet strafbaar zijn naar het recht van de uitvaardigende lidstaat én naar Nederlands recht. Dit betekent dat er ten behoeve van de terugkeergarantie bij vervolgingsoverlevering van een Nederlander sprake moet zijn van dubbele strafbaarheid. Het vereiste van de dubbele strafbaarheid geldt derhalve ook voor een strafbaar feit dat valt onder een of meer categorieën van de in artikel 7 lid 1 onderdeel *a* sub 1 Overleveringswet bedoelde en in bijlage 1 van de Overleveringswet opgenomen lijst, de zogenoemde ‘lijstfeiten’.⁴⁷

De af te geven garantie wordt ook nog op een andere manier beïnvloed. Hoewel het Kaderbesluit EAB geen uitsluitel geeft over de toepasbaarheid van verdragen naast het Kaderbesluit EAB, heeft de Nederlandse wetgever geoordeeld dat bij overlevering op basis van de Overleveringswet de Nederlandse Staat ook

---

⁴³ Blekxtoon 2005, p. 185.

⁴⁴ Blekxtoon 2005, p. 185: In de praktijk vraagt de officier van justitie en beoordeelt de rechtbank.

⁴⁵ Rb Amsterdam 11 maart 2005, *LJN* AT2563: het Europees aanhoudingsbevel was uitgevaardigd door de onderzoeksrechter in de Rechtbank in Eerste Aanleg te Dendermonde, terwijl de garantie werd gegeven door de Procureur des Konings te Dendermonde.

Rb Amsterdam 1 augustus 2008, *LJN* BF 1897: De rechtbank hecht er aan te benadrukken dat er van haar kant geen enkel bezwaar bestaat indien de garantie door een andere instantie dan de uitvaardigende justitiële autoriteit wordt verstrekt, indien deze op grond van de nationale Spaanse wet bevoegd is bedoelde garantie te verstrekken, zolang deze garantie toereikend is in de zin van het hiervoor weergegeven artikel 6 lid 1 Overleveringswet en betrekking heeft op de opgeëiste persoon.

⁴⁶ *Kamerstukken II* 2003/04, 29 042, nr. 12, p. 12 (Nota n.a.v. het verslag): zie artikel 3 lid 1 aanhef en onder c en d WOTS en artikel 3 lid 1 onder e VOGP.

⁴⁷ Keijzer z.j. [91.20.9] en Rb Amsterdam 2 september 2005, *LJN* AU1932. Volgens de Europese Commissie is dit niet in overeenstemming met het Kaderbesluit EAB, Verslag van de Commissie, COM(2007) 407 definitief, p. 9; zie Glerum & Rozemond 2008, p. 207.

gebonden blijft aan de bepalingen over de overdracht van personen uit het klassieke uitleveringsrecht zoals vastgelegd in het Verdrag inzake de overbrenging van gevonniste personen (VOGP).⁴⁸ Anders gezegd, wanneer aan de voorwaarden uit de Overleveringswet om overlevering toe te staan wordt voldaan, kan de overlevering pas daadwerkelijk worden geëffectueerd wanneer ook is voldaan aan de voorwaarden die volgen uit het VOGP. Uit het VOGP in samenhang met de Wet overdracht tenuitvoerlegging strafvonnissen (WOTS) volgt dat de opgelegde vrijheidsstraf in Nederland via de exequaturprocedure naar Nederlandse maatstaven wordt omgezet. De exequaturprocedure is vastgelegd in artikel 18 WOTS. In het klassieke uitleveringsrecht heeft de Hoge Raad geoordeeld dat bij uitlevering van een Nederlander steeds instemming van de verzoekende staat met toepassing door Nederland van de exequaturprocedure moet worden verlangd.⁴⁹ Nu er bij overlevering geen beroep in cassatie open staat, is de Hoge Raad niet in staat de bedoelde uitspraak te bevestigen voor overleveringszaken. De Rechtbank Amsterdam gaat er echter van uit dat het Kaderbesluit EAB geen wijziging brengt in de uit het VOGP voortvloeiende keuzevrijheid (voortgezette tenuitvoerlegging van een opgelegde straf of omzetting) en dat de te geven garantie ook de instemming met de omzettingsprocedure inhoudt.⁵⁰ De door de uitvaardigende justitiële autoriteit af te geven terugkeergarantie dient derhalve een dubbele garantie te zijn: de opgeëiste persoon moet zijn straf in Nederland mogen ondergaan en de opgelegde straf moet in Nederland kunnen en mogen worden omgezet volgens de exequaturprocedure.⁵¹

---

⁴⁸ *Kamerstukken II* 2003/04, 29 042, nr. 12, p. 12 (Nota n.a.v. het verslag). De lidstaten verschillen van mening over de vraag of artikel 5 lid 3 Kaderbesluit EAB de terugkeergarantie uitputtend regelt of dat daarnaast het VOGP nog van toepassing is: Glerum & Koppe 2005, p. 51 en Lensing 2004, p. 209-216.

⁴⁹ HR 31 maart 1995, *NJ* 1996, 382, m.nt. AHJS.

⁵⁰ Rb Amsterdam 5 november 2004, *LJN* AR4214: de Franse justitiële autoriteit weigerde de omzettinggarantie te geven omdat deze niet op het Kaderbesluit EAB zou berusten. Het resultaat was dat overlevering werd geweigerd. Inmiddels geven de Franse autoriteiten wel een dubbele garantie af: Rb Amsterdam 24 juni 2005, *LJN* AT8402. Zie ook: Rb Amsterdam 6 juli 2007, *LJN* BB2690: De rechtbank beoordeelt de gegeven garantie als onvoldoende nu daaruit niet blijkt dat een in Spanje aan de opgeëiste persoon opgelegde straf in Nederland met toepassing van artikel 11 van het VOGP zal kunnen worden omgezet. Voor een voldoende geachte garantie, zie: Rb Amsterdam 13 april 2007, *LJN* BB0203. De Europese Commissie is van mening dat bij overname van de tenuitvoerlegging geen omzetting dient plaats te vinden: Verslag van de Commissie, COM(2007) 407 definitief, p. 9; zie: Glerum & Rozemond 2008, p. 206.

⁵¹ De terugkeergarantie zet verdragsbepalingen niet opzij; ten aanzien van het VOGP betekent dit dat voor overbrenging de instemming van de opgeëiste persoon nodig is, bovendien moet er een strafrestance van ten minste zes maanden zijn. De uitvaardigende justitiële autoriteit is gebonden aan de afgegeven garantie, de lidstaat is op grond van het VOGP niet gebonden mee te werken aan overbrenging; zie: Glerum & Koppe 2005, p. 52.

Op grond van artikel 28 lid 5 Overleveringswet moet de uitspraak van de rechtbank de letterlijke tekst van de door de uitvaardigende autoriteit afgegeven garantie bevatten. De uitspraak vormt daarmee voor de opgeëiste persoon het tastbare bewijs, de kenbron van het bestaan van de afgegeven garantie.⁵² De verplichting om de gegeven garantie op te nemen in de uitspraak is in vergelijking met het klassieke uitleveringsrecht een verbetering van de positie van de opgeëiste persoon, aangezien de Uitleveringswet niet een vergelijkbare verplichting bevat.

Uit het voorgaande blijkt dat voor de bedoelde waarborg uit artikel 6 lid 1 Overleveringswet, de terugkeergarantie, er sprake moet zijn van dubbele strafbaarheid. Voorts verlangt de overleveringsrechter voor de terugkeergarantie dat de uitvaardigende autoriteit zich bereid verklaart de opgeëiste persoon terug te leveren na diens veroordeling en instemt met de exequaturprocedure bij de tenuitvoerlegging van de straf. Voor deze vereisten van de terugkeergarantie grijpt de overleveringsrechter terug op de wetsgeschiedenis en op wet- en regelgeving uit het klassieke uitleveringsrecht. Het Kaderbesluit EAB geeft echter geen uitsluitsel over de toepasbaarheid van verdragen naast het Kaderbesluit EAB. De vereisten voor de terugkeergarantie zijn echter niet (concreet) opgenomen in de Overleveringswet. Anders dan onder het klassieke uitleveringsrecht, wordt de rechtspositie van de opgeëiste persoon bij vervolgingsoverlevering naar mijn mening daarom niet zozeer beschermd door (de letterlijke tekst van) artikel 6 lid 1 Overleveringswet, maar vooral door de invulling, dan wel betekenis, die de overleveringsrechter op basis van nationale regelgeving geeft aan de terugkeergarantie. Dit plaatst de opgeëiste persoon in een onzekere, en daarmee zwakke(re) positie. Immers, verplichte kaderbesluitconforme interpretatie kan er toe leiden, dat de overleveringsrechter een andere invulling moet gaan geven aan de terugkeergarantie. De verplichting om de door de uitvaardigende autoriteit gegeven garantie op te nemen in de uitspraak, is daarom essentieel voor de bescherming van de rechtspositie van de opgeëiste persoon.

3.3 Executieoverlevering

Artikel 6 lid 2 en 3 Overleveringswet bepalen dat de overlevering van een Nederlander niet wordt toegestaan voor de tenuitvoerlegging van een hem bij

---

⁵² *Kamerstukken II 2002/03, 29 042, nr. 3, p. 25 (MvT).*

onherroepelijk vonnis opgelegde vrijheidsstraf.⁵³ Wordt de overlevering uitsluitend op deze grond geweigerd, dan stelt de officier van justitie⁵⁴ de uitvaardigende justitiële autoriteit in kennis van de bereidheid om de tenuitvoerlegging van het vonnis over te nemen, conform de procedure van artikel 11 VOGP of op basis van een ander toepasselijk verdrag.⁵⁵ De expliciete verwijzing naar artikel 11 VOGP duidt er op dat bij overname van de opgelegde straf de exequaturprocedure zal worden toegepast.⁵⁶

Aangezien Nederland geen straf ten uitvoer legt voor een feit dat in Nederland naar nationale regelgeving niet strafbaar is, zal Nederland bij het ontbreken van dubbele strafbaarheid niet bereid zijn de aan een Nederlander opgelegde straf over te nemen. Het vereiste van de dubbele strafbaarheid wordt ook verlangd door het VOGP en andere toepasselijke verdragen die de overdracht van personen en/of vonnissen regelen. Het vereiste van de dubbele strafbaarheid geldt daarom ook voor de zogenoemde lijstfeiten van artikel 7 lid 1 onderdeel *a* sub 1 Overleveringswet.⁵⁷ Zo is ‘hulp bij levensbeëindiging’ in Nederland niet strafbaar, mits uitgevoerd volgens de daarvoor geldende regels; in verschillende EU-lidstaten valt euthanasie echter onder moord, een lijstfeit. De overleveringsrechter moet daarom bij een verzoek om executieoverlevering in verband met de bereidheid om de tenuitvoerlegging van de opgelegde straf over te nemen in alle gevallen beoordelen of er sprake is van dubbele strafbaarheid.

Nu een Nederlander niet wordt overgeleverd ter executie van een straf en nu bij het ontbreken van dubbele strafbaarheid de opgelegde straf door Nederland evenmin wordt overgenomen, wijkt de regeling van artikel 6 lid 2 en

---

⁵³ Artikel 6 lid 2 en 3 Overleveringswet implementeren artikel 4 aanhef en lid 6 Kaderbesluit EAB. Het Kaderbesluit EAB dwingt de lidstaten een bepaling over executieoverlevering op te nemen in de nationale regelgeving.

⁵⁴ De meest aangewezen persoon voor deze inkennisstelling is de officier van justitie, aangezien hij conform artikel 23 Overleveringswet degene is die rauwelijks zal afwijzen wegens bedoelde grond: *Kamerstukken II* 2002/03, 29 042, nr 3, p. 12 (MvT).

⁵⁵ Andere toepasselijke verdragen zijn het Europees verdrag internationale geldigheid strafvonnissen (EVIG), het Verdrag tussen de lidstaten van de Europese Gemeenschappen inzake de tenuitvoerlegging van buitenlandse strafvonnissen (EGTUL), de Schengen Uitvoeringsovereenkomst (SUO) en het Aanvullend Protocol bij het VOGP. Deze verdragen zijn tussen een beperkt aantal landen van kracht.

⁵⁶ De Europese Commissie is van mening dat bij overname van de tenuitvoerlegging geen omzetting dient plaats te vinden: Verslag van de Commissie, COM(2007) 407 definitief, p. 9; zie: Glerum & Rozemond 2008, p. 206.

⁵⁷ De Europese Commissie heeft kritiek geuit op de implementie van artikel 5 lid 3 Kaderbesluit EAB in artikel 6 lid 2 en 3 Overleveringswet vanwege de verwijzing naar het VOGP en de daaruit volgende voorwaarde van dubbele strafbaarheid en de toepassing van de exequaturprocedure; COM(2006)8 def., p. 5.

lid 3 Overleveringswet af van artikel 4 aanhef en lid 6 Kaderbesluit EAB waarin de keuze is óf overleveren ter executie, óf overnemen om de opgelegde straf te executeren. Bij verschillen tussen het Kaderbesluit EAB en nationale regelgeving moet de nationale regelgeving kaderbesluitconform worden uitgelegd.⁵⁸ De kaderbesluitconforme uitleg mag echter niet leiden tot strijd met andere nationale regelgeving (*contra legem*).⁵⁹ In het geval van artikel 6 lid 2 en 3 Overleveringswet zou kaderbesluitconforme uitleg echter strijdig zijn met artikel 3 lid 1 aanhef en onder c en d WOTS. Kaderbesluitconforme uitleg is in dit geval dus niet mogelijk.

Noch uit de Overleveringswet, noch uit de parlementaire geschiedenis blijkt wat er moet gebeuren in een situatie van niet-overleveren ter executie van een Nederlander én niet-overnemen van de opgelegde straf wegens het ontbreken van dubbele strafbaarheid. Feitelijk zit een opgeëiste Nederlander dan ‘vast’ in Nederland. Immers, zodra hij zich begeeft naar een derde lidstaat loopt hij het risico dat deze derde lidstaat hem wél zal overleveren ter executie van de opgelegde straf aan de autoriteiten van de uitvaardigende lidstaat.

Gelet op het voorgaande is de overnameregeling bij executieoverlevering naar mijn mening onvolledig. Uit de bepaling blijkt niet dat dubbele strafbaarheid is vereist. En voor de situatie dat dubbele strafbaarheid ontbreekt, is niet geregeld wat er dan moet gebeuren. De opgeëiste persoon die elders onherroepelijk is veroordeeld voor een feit dat in Nederland niet strafbaar is, komt daardoor in een onzekere, en daarmee zwakke(re) situatie.

3.4 De vreemdeling

Niet iedere inwoner van Nederland heeft de Nederlandse nationaliteit. Een persoon die niet de Nederlandse nationaliteit bezit en die niet op grond van een wettelijke bepaling als Nederlander wordt behandeld, wordt een vreemdeling genoemd.⁶⁰ De bepalingen over de vervolgingsoverlevering en de overlevering ter executie van een Nederlander gelden op grond van artikel 6 lid 5 Overleveringswet ook voor een vreemdeling met een verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd, voor zover hij in Nederland kan worden vervolgd voor de feiten welke aan het Europees aanhoudingsbevel ten grondslag liggen en voor zover ten aanzien van hem de

---

⁵⁸ HvJ EG 16 juni 2005, C-105/03 (Pupino), *NJ* 2006, 500, m.nt. M.J. Borgers

⁵⁹ Glerum & Rozemond 2008, p. 144.

⁶⁰ Artikel 1 Uitleveringswet.

verwachting bestaat dat hij niet zijn recht van verblijf in Nederland verliest ten gevolge van een hem na overlevering opgelegde straf of maatregel. Deze vreemdeling wordt dus gelijk gesteld met een Nederlander.

Waar het Kaderbesluit EAB spreekt over ‘onderdanen’ en ‘ingezetenen’ van de uitvoerende staat, overigens zonder deze begrippen nader te definiëren, heeft de Overleveringswet nog slechts betrekking op vreemdelingen met een verblijfsvergunning voor Nederland voor onbepaalde tijd.⁶¹ De Overleveringswet wijkt hiermee niet alleen af van het Kaderbesluit EAB, maar ook van het in het klassieke uitleveringsrecht gehanteerde beleid, dat gebaseerd is op de Nederlandse verklaringen bij het Europees uitleveringsverdrag (EUV) en bij het EU-uitleveringsverdrag uit 1996.⁶² Onder het uitleveringsrecht wordt uitgegaan van vreemdelingen die zijn ‘geïntegreerd’ in de Nederlandse samenleving. Het is de minister van justitie die op grond van zijn discretionaire bevoegdheid bepaalt of een vreemdeling geïntegreerd is. Bij overlevering is integratie niet meer voldoende, een vreemdeling moet voldoen aan de formele voorwaarde van het bezit van een verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd. Uit de parlementaire geschiedenis blijkt niet waarom de wetgever vindt dat ‘geïntegreerd zijn’ in het kader van de Overleveringswet nog slechts vaststaat indien een vreemdeling beschikt over een verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd.⁶³ De voorwaarde heeft in ieder geval tot gevolg dat de regeling op een beperktere groep vreemdelingen van toepassing is.

Feitelijk moet een vreemdeling dus aan drie cumulatieve voorwaarden voldoen om te worden gelijk gesteld met een Nederlander.⁶⁴ Naast de genoemde verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd, moet Nederland rechtsmacht kunnen uitoefenen over een door een vreemdeling in het buitenland gepleegd feit én het Nederlandse verblijfsrecht mag niet verloren gaan in verband met de veroordeling.⁶⁵ De voorwaarde van rechtsmacht geldt in dit geval omdat het Nederlandse strafrecht zich slechts bij uitzondering uitstrekt over door vreemdelingen in het buitenland

---

⁶¹ Een verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd conform de artikelen 21 en 34 Vreemdelingenwet 2000.

⁶² *Kamerstukken II* 2002/03, 29 042, nr. 3, p. 13 (MvT).

⁶³ Circulaire inzake de werkwijze in uitleveringszaken, *Stcrt.* 2007, 104, p. 10: ook voor uitleveringszaken voegt de circulaire de eis toe van het bezit van een Nederlandse verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd. De weigering met betrekking tot geïntegreerde vreemdelingen staat uitsluitend ter beantwoording van de MvJ; zie: Glerum & Rozemond 2008, p. 211, nt. 192.

⁶⁴ *Kamerstukken II* 2002/03, 29 042, nr. 3, p. 13 (MvT).

⁶⁵ Toetsing vindt plaats op basis van artikel 3.98 juncto artikel 3.86 Vreemdelingenbesluit 2000: slechts bij de veroordeling tot een relatief lage straf, kan de vergunning niet worden ingetrokken.

begane strafbare feiten. Zonder rechtsmacht zouden de met Nederlanders gelijkgestelde vreemdelingen wier overlevering enkel op grond van die gelijkstelling werd geweigerd straffeloos blijven.⁶⁶

Verder is voor vreemdelingen die als gevolg van de veroordeling hun verblijfsrecht voor Nederland kwijtraken de terugkeergarantie weinig zinvol. Immers, de terugkeergarantie is onder meer bedoeld om de resocialisatie in de Nederlandse maatschappij te bevorderen.

Alleen de vreemdelingen die aan de drie cumulatieve voorwaarden voldoen, worden gelijk gesteld aan Nederlanders. Ook voor statelozen geldt dat zij aan de drie voorwaarden moeten voldoen om te worden gelijk gesteld aan Nederlanders.⁶⁷

Een speciale categorie van vreemdelingen betreft de burgers van de Europese Unie (EU). Dit zijn vreemdelingen met de nationaliteit van een andere Europese lidstaat, bijvoorbeeld Italianen of Spanjaarden. Zij hebben geen verblijfsvergunning nodig om zich legaal in Nederland te mogen ophouden, zij ontlenen hun verblijfsrecht aan artikel 18 EG-verdrag. Voor hen geldt echter geen aparte regeling; zonder een verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd is artikel 6 lid 5 Overleveringswet niet op hen van toepassing. Een belangrijke reden hiervoor is, dat juist wegens het vrije verkeer van personen veel EU-onderdanen voor korte of langere duur in andere lidstaten verblijven zonder daarmee een zodanig band op te bouwen, dat zij uit dien hoofde gelijkgesteld zouden moeten worden met eigen onderdanen, aldus de minister van justitie.⁶⁸ Volgens de minister handelt Nederland hiermee niet in strijd met discriminatieverbod wegens nationaliteit van artikel 12 EG-verdrag. Immers, gemeenschapsonderdanen kunnen een verblijfsvergunning aanvragen en na vijf jaren een vergunning voor onbepaalde tijd verkrijgen.⁶⁹

Om te kunnen bepalen of er sprake is van strijd met artikel 12 EG-verdrag moet vast staan dat de opgeëiste persoon binnen de personele werkingssfeer van het EG-verdrag valt: hij moet de nationaliteit van een EU-lidstaat hebben én voldoen aan de verdragsbepalingen voor een legaal verblijf in Nederland, bijvoorbeeld door economisch actief te zijn. Daarnaast moet de regeling van artikel 6 lid 5 Overleveringswet binnen de materiële werkingssfeer van het EG-verdrag vallen, het vrije verkeer van personen, goederen, diensten en kapitaal binnen een

---

⁶⁶ Glerum & Rozemond 2006, p. 143.

⁶⁷ Rb Amsterdam 8 juni 2007, *LJN* BA9965.

⁶⁸ *Kamerstukken II* 2002/03, 29 042, nr. 3, p. 13 (MvT).

⁶⁹ *Kamerstukken II* 2003/04, 29 042, nr. 12, p. 20 (Nota n.a.v. het verslag).

gemeenschappelijke markt. Voorts moet er sprake zijn van ongelijke behandeling van gelijke gevallen op grond van nationaliteit en bestaat er geen redelijke en objectieve rechtvaardiging voor deze ongelijke behandeling.⁷⁰

Sinds de invoering is er regelmatig een beroep gedaan op de bescherming van artikel 6 lid 5 Overleveringswet, al dan niet expliciet in relatie tot de non-discriminatiebepaling van artikel 12 EG-verdrag. De Rechtbank Amsterdam heeft echter nog geen definitief standpunt ingenomen over dit onderwerp. Aanvankelijk oordeelde de rechtbank, in een procedure van respectievelijk een Italiaan en een Brit, dat de opgeëiste persoon niet viel onder het bereik van artikel 6 lid 5 Overleveringsrecht wegens het ontbreken van een verblijfsvergunning voor onbepaalde duur.⁷¹ Daarna stelt de rechtbank vast dat niet kan worden uitgesloten dat EU-burgers met de komst van de Overleveringswet in een slechtere positie zijn komen te verkeren en ziet de rechtbank zich gesteld voor de vraag of een dergelijke verslechtering van positie niet in strijd is met het hier relevante Europese recht.⁷² In een volgende zaak stelde de rechtbank dat artikel 12 EG-verdrag bepaalt dat discriminatie op grond van nationaliteit binnen de werkingssfeer van dit verdrag verboden is, maar dat de opgeëiste persoon dan wel aan de vereisten van het EG-verdrag moet voldoen.⁷³ Later oordeelde de rechtbank, mede naar aanleiding van een beroep op artikel 12 EG-verdrag, dat het ontbreken van een verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd niet in de weg hoeft te staan aan het hebben van een perspectief op een toekomst in de Nederlandse samenleving. Dit perspectief moet beoordeeld worden aan de hand van alle omstandigheden die de vreemdeling betreffen, de verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd is slechts één aspect.⁷⁴

---

⁷⁰ Mogelijk staat het vereiste van een vergunning voor onbepaalde tijd voor geïntegreerde EU-onderdanen op gespannen voet met het verbod op discriminatie zoals neergelegd in artikel 1 van het Twaalfde Protocol EVRM en in artikel 26 IVBPR; zie: Glerum & Rozemond 2006, p 140-141. Aangezien er in het overleveringsrecht nog geen verweer is gevoerd op basis van deze bepalingen, thans niet verder besproken.

⁷¹ Rb Amsterdam 26 november 2004, *LJN* AR6649; en: Rb Amsterdam 6 mei 2005, *LJN* AT7104.

⁷² Rb Amsterdam 17 mei 2005, *LJN* AT5628 (tussenuitspraak); de Belg woonde sinds 1994 in Nederland en beschikte steeds over een verblijfsvergunning voor bepaalde tijd voor vijf jaar.

⁷³ Rb Amsterdam 22 juli 2005, *LJN* AT9954: de opgeëiste persoon was van Hongaarse nationaliteit, hij had geen ziektekostenverzekering en onvoldoende middelen van bestaan.

⁷⁴ Rb Amsterdam 13 september 2005, *LJN* AU2813; de opgeëiste Belg had geen perspectief op een toekomst in Nederland. En recent: Rb Amsterdam 21 maart 2008, *LJN* BD1623: de opgeëiste Duitser kon niet aantonen gedurende een periode van minimaal vijf jaar ononderbroken in Nederland te hebben verbleven, geen middelen van bestaan en daarnaast beschikte hij als economisch niet-actief EU-burger niet over een ziektekostenverzekering, de rechter oordeelt dat niet gebleken is dat de Duitser in de Nederlandse samenleving geworteld is en dat zijn toekomst in Nederland ligt.

Begin 2007 heeft de rechtbank aangegeven voornemens te zijn prejudiciële vragen te stellen aan het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen (HvJ EG) over de betekenis van het begrip ‘ingezetene’ zoals bedoeld in het Kaderbesluit EAB en over de wijze waarop de Nederlandse wetgever daaraan invulling heeft gegeven in artikel 6 lid 5 Overleveringswet, waar het gaat om de burger van de Europese Unie.⁷⁵ De rechtbank heeft de vragen uiteindelijk eind 2007 geformuleerd en voorgelegd aan het Europese Hof.⁷⁶

Gelet op het voorgaande, is het met de vervanging van het uitleveringscriterium ‘geïntegreerd’ door de voorwaarde ‘een verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd’ naar mijn mening onder de Overleveringswet voor een opgeëiste vreemdeling lastiger geworden om te worden gelijk gesteld met een Nederlander. Het stellen van een formele voorwaarde hoeft niet slecht te zijn, het biedt immers meer duidelijkheid en daarmee meer rechtszekerheid. In het onderhavige geval wordt er echter een zware voorwaarde opgelegd. Waar het mogelijk is om binnen enkele jaren de status van ‘geïntegreerd’ burger te bereiken, is een verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd per definitie niet bereikbaar binnen vijf jaar. Het Kaderbesluit EAB dwingt niet tot het opleggen van deze formele voorwaarde (‘onderdaan’ en ‘ingezetene’ zijn niet gedefinieerd) en de wetgever motiveert de oplegging van de voorwaarde niet.

Daarnaast is de voorwaarde ‘een verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd’ voor EU-burgers problematisch. EU-burgers ontlene hun verblijfsrecht aan het EU-verdrag en hebben dus geen verblijfsvergunning nodig om zich legaal in Nederland te mogen bevinden. In afwachting van de uitspraak van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen is thans onduidelijk of de bepaling uit de Overleveringswet in strijd is met artikel 12 EG-verdrag. De bepaling van artikel 6 lid 5 Overleveringswet betekent een ernstige beperking van de mogelijkheid om te worden gelijk gesteld met een Nederlander en daardoor een verslechtering in de rechtspositie van de opgeëiste vreemdeling en/of EU-burger.

---

⁷⁵ Rb Amsterdam 23 januari 2007, *LJN AZ7032*, r.o. 6.31 (tussenuitspraak; RK-nummer 06/3356). De rechtbank oordeelt tevens dat artikel 6 lid 5 Overleveringswet ook geldt voor executieoverlevering.

⁷⁶ HvJ EG, zaak C-123/08; verzoek om een prejudiciële beslissing, ingediend door de Rechtbank Amsterdam (Nederland) op 21 maart 2008 – strafzaak tegen D. Wolzenburg. Het Europese Hof heeft op 17 juli 2008 in de zaak Kozłowski (C-66/08) weliswaar nadere invulling gegeven aan de begrippen ‘ingezetene’ en ‘verblijven’, maar daarmee zijn de door Nederland gestelde vragen nog niet beantwoord.

Hoofdstuk 4 Schending mensenrechten

4.1 Inleiding

De overdracht van een persoon is lange tijd gezien als een zaak tussen twee soevereine staten. De betrokken persoon speelde daarbij geen rol. Deze situatie is geleidelijk veranderd. Vooral na de Tweede Wereldoorlog is er meer aandacht gekomen voor mensenrechten. Zo werden tussen staten verdragen gesloten met de bescherming van mensenrechten als onderwerp, bijvoorbeeld het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM).⁷⁷ In 1989 heeft het Europese Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) vastgesteld dat een verdragsstaat ook bij uitlevering rekening moet houden met de mensenrechten van de opgeëiste persoon bij ‘flagrante’ schending van artikel 6 EVRM.⁷⁸ In Nederland heeft de Hoge Raad in uitleveringszaken de uitspraak van het EHRM overgenomen en aangevuld.⁷⁹

Hoewel alle lidstaten van de Europese Unie aangesloten zijn bij het EVRM en hoewel er tussen de lidstaten een grote mate van vertrouwen bestaat, zijn in het Kaderbesluit EAB bepalingen opgenomen over de bescherming van mensenrechten. Zo verwijst artikel 1 lid 3 Kaderbesluit EAB naar artikel 6 Verdrag van de Europese Unie (VEU).⁸⁰ Door de verwijzing naar het VEU wordt benadrukt dat overlevering niet in strijd mag zijn met de bepalingen van het EVRM. De hoge mate van vertrouwen tussen de lidstaten van de EU blijft dus onverminderd onderworpen aan de vereisten van het EVRM om mensenrechten te respecteren.⁸¹

Zoals eerder reeds gesteld is het Kaderbesluit EAB in Nederland geïmplementeerd in de Overleveringswet. Dit hoofdstuk handelt over de bescherming die Overleveringswet biedt aan de opgeëiste persoon bij (voltooide en dreigende) schending van zijn mensenrechten.

4.2 Algemene mensenrechtenexceptie

Op grond van artikel 11 Overleveringswet wordt de overlevering niet toegestaan in

---

⁷⁷ Getekend op 4 november 1950 te Rome en in werking getreden op 31 augustus 1954.

⁷⁸ EHRM 7 juli 1989 (Soering tegen Verenigd Koninkrijk), *NJ* 1990, 158, m.nt. EEA.

⁷⁹ HR 11 maart 2003, *NJ* 2004, 42 en HR 20 mei 2003, *NJ* 2004, 41, m.nt. YB.

⁸⁰ Zie de inleidende bepalingen 10, 12 en 13 KEAB en artikel 1 lid 3 KEAB. Artikel 1 lid 3 KEAB impliceert een verplichting van de justitiële autoriteit overlevering te weigeren, zie Blekxtoon 2005, p. 193.

⁸¹ *Kamerstukken II* 2003/04, 29 042, nr. 12, p. 23.

gevallen, waarin naar het oordeel van de rechtbank een op feiten en omstandigheden gebaseerd gegrond vermoeden bestaat, dat inwilliging van het verzoek zou leiden tot flagrante schending van de fundamentele rechten van de betrokken persoon, zoals die worden gewaarborgd door het EVRM.⁸² De bepaling van artikel 11 Overleveringswet is een algemene mensenrechtenexceptie.⁸³

Uit de parlementaire geschiedenis blijkt dat in de conceptwet in eerste instantie de bepalingen uit de Uitleveringswet over discriminatoire vervolging en bijzondere hardheid waren overgenomen.⁸⁴ Het opnemen van een algemene mensenrechtenexceptie in de Overleveringswet zou immers geen toegevoegde waarde hebben, omdat de Nederlandse rechter op basis van artikel 94 Grondwet al verplicht is te toetsen aan het EVRM.⁸⁵ Desondanks is tijdens de behandeling in de Tweede Kamer het oorspronkelijke wetsvoorstel gewijzigd in een algemene mensenrechtenexceptie. De opneming van de bijzondere weigeringsgrond van discriminatoire vervolging is daarmee overbodig geworden.⁸⁶

Volgens de minister van justitie heeft artikel 11 Overleveringswet betrekking op zowel de schending die al heeft plaatsgevonden als op de dreigende schending.⁸⁷ De overleveringsrechter moet dus een oordeel vellen over alle schendingen (voltooide en dreigende). De bevoegdheid van de rechter onder de Overleveringswet is daardoor anders, ruimer, dan die in het klassieke uitleveringsrecht.

In het uitleveringsrecht oordeelt de rechter over schendingen die reeds hebben plaatsgevonden en over dreigende flagrante schendingen van artikel 6 EVRM waartegen geen daadwerkelijk rechtsmiddel openstaat. De minister van justitie oordeelt over dreigende verdragsschendingen en over voltooide schendingen van artikel 3 EVRM, die niet hebben plaatsgevonden in verband met de zaak waarvoor de uitlevering wordt verzocht of waarvan een ander dan de opgeëiste persoon zelf het slachtoffer is geworden.

---

⁸² Keijzer z.j. [91.20.7]: Weliswaar wordt in artikel 11 OLW het IVBPR niet genoemd, maar redelijkerwijze valt aan te nemen dat daarvoor hetzelfde geldt. Dit is van belang voor die rechten die niet in het EVRM en zijn protocollen, maar wel in het IVBPR uitdrukkelijk zijn vastgelegd, zoals het recht om niet te worden gedwongen tegen zichzelf te moeten getuigen (artikel 14 lid 3 sub g IVBPR).

⁸³ Keijzer z.j. [91.20.7]: Artikel 11 OLW steunt op artikel 1 lid 3 KEAB.

⁸⁴ Artikel 10 Uitleveringswet.

⁸⁵ *Kamerstukken II* 2003/04, 29 042, nr. 12, p. 22.

⁸⁶ *Kamerstukken II* 2003/04, 29 042, nr. 21, p. 3.

⁸⁷ *Handelingen II* 2003/04, nr. 30, p. 2157-2158, naar aanleiding van een amendement van de kamerleden De Wit en Vos dat strekte tot invoeging van het woord 'dreigende' voor de woorden 'flagrante schending' (*Kamerstukken II* 2003/04, 29 042, nr. 23).

Verder heeft de minister van justitie in het klassieke uitleveringsrecht de mogelijkheid om garanties te bedingen van de verzoekende staat alvorens de uitlevering van de opgeëiste persoon toelaatbaar te verklaren. Onder de Overleveringswet kan de uitvoerende justitiële autoriteit de in artikel 6 en artikel 12 Overleveringswet genoemde garanties bedingen. Het bedingen van andere, aanvullende garanties behoort onder de Overleveringswet echter niet tot de mogelijkheden.⁸⁸

De overleveringsrechter moet dus als enige instantie, een oordeel vellen over alle mensenrechtenschendingen. Een opgeëiste persoon wordt vervolgens ofwel zonder aanvullende garanties overgeleverd, ofwel niet overgeleverd. Het voorgaande kan tot gevolg hebben dat overlevering van een opgeëiste persoon tussen lidstaten van de EU níet wordt toegestaan, terwijl onder soortgelijke omstandigheden uitlevering aan staten buiten de EU wél toelaatbaar wordt geacht.⁸⁹

4.3 *Flagrante schending*

In artikel 11 Overleveringswet is sprake van ‘flagrante schending’. Over de betekenis van het begrip ‘flagrante schending’ is bij de parlementaire behandeling van de Overleveringswet veel discussie geweest, aangezien het begrip een inperking van de rechterlijke toetsing lijkt in te houden. De minister van justitie heeft desgevraagd verklaard dat met het wetsartikel bedoeld is vaste jurisprudentie van het EHRM en de Hoge Raad te codificeren en dat er geen sprake is van een beperking van de rechterlijke toetsing.⁹⁰ Flagrant betekent hier volgens de minister niet alleen ‘kennelijk’, maar ook ‘apert’.⁹¹ Het gaat namelijk niet om een schending in

---

⁸⁸ Rb Amsterdam 21 januari 2005, *LJN* AS7084: in het kader van een verweer op grond van artikel 11 Overleveringswet stelt de rechtbank dat het niet aan deze rechtbank is om garanties te vragen met betrekking tot procesduur, duur van het voorarrest en/of de voortvarendheid van de opsporing van mogelijke medeverdachten. De rechtbank kan slechts verwijzen naar de interveniërende rol die het Ministerie van Buitenlandse Zaken op diplomatiek niveau hierin kan vervullen.

⁸⁹ Kraniotis 2005, p. 351: Het effect van het verschil in de bevoegdheidsverdeling tussen uitlevering en overlevering zal zijn dat de rechtbescherming tegen mensenrechtenschendingen binnen de EU in sommige gevallen groter wordt dan daarbuiten. Zeker nu alle lidstaten van de EU aangesloten zijn bij het EVRM, lijkt dit een onbevredigende uitkomst (het uitleveringsrecht moet worden aangepast; immers, uitleveren zonder garanties is met het oog op jurisprudentie van het EHRM ook niet te rechtvaardigen).

Zie ook: HR 25 mei 2004, *NJ* 2005, 243, m.nt. A.H. Klip. Zie voor kritiek op de bevoegdheidsverdeling de conclusie van A-G Keijzer bij het arrest, de noot van Schalken onder HR 21 maart 2000, *NJ* 2000, 540 en Jonk, Hamer & Malewicz 2004.

⁹⁰ *Kamerstukken II* 2003/04, 29 042, nr. 21, p. 3 en *Kamerstukken I* 2003/04, 29 042, nr. C, p. 13-14.

⁹¹ Van Dale: flagrant: (ongunstig) zonneklaar, tastbaar, overduidelijk: dat is een flagrante leugen; in flagrante strijd met zijn vroegere bewering; apert: duidelijk, onmiskenbaar, kennelijk: een aperte leugen, hij heeft apert ongelijk.

Nederland, maar om een schending in de uitvaardigende lidstaat. Die staat is primair verantwoordelijk voor de eerbiediging van de mensenrechten, Nederland alleen voorzover de overlevering zal leiden tot een flagrante schending in de uitvaardigende lidstaat. De minister stelt dat schrapping van het woord ‘flagrant’ tot gevolg heeft dat Nederland als uitvoerende lidstaat verantwoordelijk zou worden voor iedere schending in de uitvaardigende lidstaat en dus iedere mogelijke schending in die staat zou moeten onderzoeken.⁹²

Het begrip ‘flagrante schending’ vindt zijn oorsprong in de uitspraak van het EHRM uit 1989 in de zaak Soering en heeft betrekking op de schending van artikel 6 EVRM bij uitlevering.⁹³ In artikel 6 EVRM is het recht op een eerlijk proces vastgelegd. Het EHRM overweegt het volgende: ‘(...) *The Court does not exclude that an issue might exceptionally be raised under Article 6 by an extradition decision in circumstances where the fugitive has suffered or risks suffering a flagrant denial of a fair trial. (...)*’. De overweging is herhaald in latere uitspraken van het EHRM en in 2005 als volgt nader uitgelegd: ‘(...) *a breach of the principles of fair trial guaranteed by Article 6 which is so fundamental as to amount to a nullification, or destruction of the very essence, of the right guaranteed by that Article. (...)*’.⁹⁴

Het EHRM gaat in de uitspraak Soering ook in op schending van artikel 3 EVRM (foltering) en gaat daarbij uit van ‘*substantial grounds (...)*’ en ‘*real risk (...)*’. De term ‘flagrant’ wordt door het EHRM echter niet gebruikt in relatie tot schending van artikel 3 EVRM. Dit betekent dat er geen sprake hoeft te zijn van ‘flagrante’ schending van artikel 3 EVRM.⁹⁵ Ook artikel 3 lid 1 VN-Folteringverdrag stelt niet de voorwaarde van ‘flagrante’ schending.⁹⁶

Uit het voorgaande blijkt dat in artikel 11 Overleveringswet de term ‘flagrant’ uit de jurisprudentie van het EHRM is gecodificeerd en als zelfstandige voorwaarde

---

⁹² *Handelingen II* 2003/04, nr. 30, p. 2157-2158.

⁹³ EHRM 7 juli 1989 (Soering tegen Verenigd Koninkrijk), *NJ* 1990, 158; zie r.o. 113: een overweging ten overvloede (orbiter dictum). De verklaring van de minister van justitie over de herkomst van het criterium ‘flagrant’ berust op een misverstand, aangezien ‘Soering’ slechts betrekking heeft op artikel 6 EVRM; zie Keijzer z.j. [91.20.7].

⁹⁴ EHRM 4 februari 2005 (Mamatkulov en Askarov tegen Turkije), *NJ* 2005, 321, m.nt. EAA; *joint partly dissenting opinion* van de rechters Bratza, Bonello en Hedigan.

⁹⁵ Glerum & Rozemond 2006, p. 163.

⁹⁶ Artikel 3 lid 1 VN-Folteringverdrag: Geen enkele staat die partij is bij dit verdrag, mag een persoon uitzetten of terugzenden (refouler) naar of uitleveren aan een andere Staat wanneer er gegronde redenen zijn om aan te nemen dat hij daar gevaar zou lopen te worden onderworpen aan foltering. (Verdrag van 10 december 1984 tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of onterende behandeling en bestraffing, *Trb.* 1985, 69; inwerkingtreding voor gehele Koninkrijk der Nederlanden op 20 januari 1989.)

is opgenomen voor alle situaties waarin een opgeëiste persoon een beroep doet op de schending van zijn mensenrechten. Echter, in afwijking van de uitspraken van het EHRM is onder de Overleveringswet het begrip ‘flagrante schending’ niet beperkt tot de schending van artikel 6 EVRM, maar heeft het begrip betrekking op alle vormen van mensenrechtenschendingen. Dus niet alleen in relatie tot artikel 6 EVRM, maar bij alle schendingen van mensenrechten moet er sprake zijn van een ‘flagrante schending’ om een beroep te kunnen doen op artikel 11 Overleveringswet.

4.4 Onderbouwing schending

De rechter toetst bij de beoordeling van een verzoek tot overlevering níet ambtshalve of er sprake is van een flagrante schending van mensenrechten. De toetsing aan artikel 11 Overleveringswet komt pas aan de orde als de opgeëiste persoon zelf feiten en omstandigheden aandraagt, waaruit zou moeten worden afgeleid dat er gegronde redenen voor de vrees voor schending zouden bestaan.⁹⁷ Er moet sprake zijn van een geground vermoeden dat met feiten en omstandigheden is onderbouwd. Doordat de opgeëiste persoon de gestelde schending met feiten en omstandigheden moet onderbouwen rust op hem een zware bewijslast.⁹⁸

De Overleveringswet lijkt op dit punt af te wijken van het klassieke uitleveringsrecht. In de Uitleveringswet is sprake van een geground vermoeden van schending van mensenrechten. Het vermoeden moet ‘slechts’ aannemelijk gemaakt worden. Onder de Overleveringswet is sprake van een op feiten en omstandigheden gebaseerd geground vermoeden. De aannemelijkheid moet dan onderbouwd worden met feiten en omstandigheden. Vooralsnog is echter niet gebleken dat de concretere omschrijving in de Overleveringswet ook geleid heeft tot een andere (zwaardere) toetsing door de Overleveringsrechter.

---

⁹⁷ *Kamerstukken II* 2003/04, 29 042, nr. 12, p. 7 en 29. Keizer merkt in dit verband op dat volgens de rechtspraak van het EHRM het EVRM wordt geschonden indien zou worden overgeleverd hoewel *substantial grounds have been shown* dat de opgeëiste persoon in de staat van uitvaardiging een *real risk* loopt op schending van zijn mensenrechten, EHRM Soering en EHRM Mamatkulov en Askarov. De zinsnede ‘*substantial grounds have been shown*’ drukt uit dat het bestaan van een reëel risico op een mensenrechtenschending niet lichtvaardig moet worden aangenomen, zie Keizer z.j. [91.20.7]. Verrest & Kraniotis 2005, p. 1204: vooral het EVRM en de rechtspraak van het EHRM dwingen ook zonder die expliciete bepaling in de Overleveringswet tot een mensenrechtentoets, zie EHRM Soering m.nt. Alkema.

⁹⁸ Rb Amsterdam 19 december 2006, *LJN AZ7505*: Hoewel de rechtbank geconstateerd heeft dat de opgeëiste persoon zich op dit punt veel zorgen maakt, heeft hij evenwel niets aangevoerd dat tot een weigering zou kunnen leiden; voor zover de opgeëiste persoon een beroep heeft willen doen op de weigeringgrond van artikel 11 OLW heeft hij zijn verweer onvoldoende feitelijk onderbouwd. Een beroep op dat artikel is naar het oordeel van de rechtbank ook niet aan de orde.

De overleveringsrechter mag bij zijn toetsing niet afgaan op de algemene situatie in een land (geen abstracte toetsing), maar hij moet zijn oordeel toespitsen op het individuele geval. De overleveringsrechter dient dus te toetsen of in het concrete geval een op feiten en omstandigheden gegrond vermoeden bestaat, dat overlevering zal leiden tot een flagrante schending van de fundamentele rechten van de opgeëiste persoon, zoals gewaarborgd door het EVRM.⁹⁹ De Overleveringswet sluit op dit punt aan bij het klassieke uitleveringsrecht, waarin het feit dat de mensenrechtensituatie in de verzoekende staat in het algemeen te wensen over laat, veelal onvoldoende grond wordt geacht om uitlevering te weigeren.¹⁰⁰

4.5 Daadwerkelijk rechtsmiddel

In het klassieke uitleveringsrecht heeft de Hoge Raad in 2003 een bijkomende voorwaarde geïntroduceerd waaraan voldaan moet zijn om bij een flagrante schending van mensenrechten uitlevering ontoelaatbaar te verklaren. Uit een voldoende onderbouwd verweer moet komen vast te staan dat de opgeëiste persoon na de uitlevering niet een daadwerkelijk rechtsmiddel in de zin van artikel 13 EVRM, een zogenoemd ‘*effective remedy*’, ten dienste zal staan.¹⁰¹ Met het rechtsmiddel (remedy) wordt bedoeld dat een opgeëiste persoon in een staat die is aangesloten bij het EVRM een beroep moet kunnen doen op de bescherming van dat verdrag. Daarnaast moeten de mensenrechtenschendingen ook daadwerkelijk (effective) kunnen worden gecompenseerd door de rechter in de verzoekende staat. De Hoge Raad baseert zich op het vertrouwen tussen de partijen die zijn aangesloten

---

⁹⁹ *Kamerstukken II* 2003/04, 29 042, nr. 21, p. 2-3.

¹⁰⁰ EHRM 6 februari 2003 (Mamatkulov en Abdurasulovic tegen Turkije), r.o. 72 en EHRM 4 februari 2005 (Mamatkulov en Askarov tegen Turkije), *NJ* 2005, 321, m.nt. EEA, r.o. 73. Zie ook: Rb Amsterdam 24 december 2004, *LJN* AR8435 en Rb Amsterdam 21 januari 2005, *LJN* AS7084.

¹⁰¹ HR 11 maart 2003, *NJ* 2004, 42 (eis van artikel 13 EVRM geïntroduceerd) en HR 20 mei 2003, *NJ* 2004, 41, m.nt. YB (eis van artikel 13 EVRM nader gepreciseerd): ‘In de gevallen waarin zowel de verzoekende Staat als de aangezochte Staat is toegetreten tot het EVRM, brengt het vertrouwen dat de verzoekende Staat de bepalingen van dat verdrag zal eerbiedigen, mee dat ervan moet worden uitgegaan dat de opgeëiste persoon in geval van schending van enig hem bij dat verdrag toegekend recht na zijn uitlevering ter (verdere) strafvervolgning het recht heeft op een daadwerkelijk rechtsmiddel als bedoeld in artikel 13 EVRM voor een instantie in de verzoekende Staat. Dit betekent dat de verdragsrechtelijke verplichting tot uitlevering slechts dan moet wijken voor de ingevolge artikel 1 EVRM op Nederland rustende verplichting om de rechten van dat verdrag te verzekeren indien (a) blijkt dat de opgeëiste persoon door zijn uitlevering zou worden blootgesteld aan het risico van een flagrante inbreuk op enig hem ingevolge artikel 6 lid 1 EVRM toekomend recht, en (b) voorts naar aanleiding van een voldoende onderbouwd verweer is komen vast te staan dat hem na zijn uitlevering niet een rechtsmiddel als bedoeld in artikel 13 EVRM ten dienste staat ter zake van die inbreuk’. Voor kritiek op de precisering, zie de conclusie van A-G Wortel, punt 4.6, bij HR 15 september 2006, *NJ* 2007, 277, m.nt. Klip.

bij het EVRM en oordeelt dat als de rechter in de verzoekende staat een effectief rechtsmiddel biedt, deze en niet de uitleveringsrechter over de schending moet oordelen.¹⁰²

Hoewel artikel 11 Overleveringswet deze voorwaarde niet stelt, blijkt de overleveringsrechter de voorwaarde ‘het ontbreken van een daadwerkelijk rechtsmiddel conform artikel 13 EVRM’ uit het klassieke uitleveringsrecht overgenomen te hebben in het overleveringsrecht.¹⁰³ De rechter zal een verzoek om overlevering pas afwijzen wanneer, nadat een op feiten en omstandigheden gegrond vermoeden van flagrante schending van mensenrechten van de opgeëiste persoon is vastgesteld, de opgeëiste persoon voldoende onderbouwd heeft dat hem in de uitvaardigende staat geen daadwerkelijk rechtsmiddel ten dienste zal staan.

De voorwaarde ‘het ontbreken van een daadwerkelijk rechtsmiddel’ volgt niet uit de Overleveringswet en evenmin uit het Kaderbesluit EAB. Desondanks is het niet uit te sluiten dat de overleveringsrechter terecht aan deze voorwaarde toets. Alle lidstaten van de EU zijn namelijk toegetreden tot het EVRM en uit de inleidende bepaling 12 bij het Kaderbesluit EAB blijkt indirect dat het EVRM wordt geëerbiedigd.

In dit verband wordt nog opgemerkt dat het EHRM eind 2007 in de zaak *Cenaj* heeft geoordeeld dat bij uitlevering tussen staten die partij zijn bij het EVRM op de verzoekende staat de plicht rust voor procedurele waarborgen en effectieve

---

¹⁰² HR 15 februari 2005, *LJN AS6026*, onder verwijzing naar HR 11 maart 2003, *NJ 2004*, 42.

¹⁰³ Rb Amsterdam 19 december 2006, *LJN AZ7503*: De rechtbank overweegt het volgende. Overlevering vindt alleen plaats aan de justitiële autoriteiten van landen die lid zijn van de Europese Unie. Alle lidstaten van de Europese Unie zijn partij bij het EVRM. In beginsel moet daarom de rechter bij de beantwoording van de vraag of de overlevering toelaatbaar is, uitgaan van het vertrouwen dat de uitvaardigende staat de bepalingen van het EVRM zal nakomen. Waar een opgeëiste persoon zich op een dreigende of voltooide schending van artikel 6 EVRM beroept, kan dit beginsel daarom alleen uitzondering lijden, indien aan twee voorwaarden is voldaan. In de eerste plaats moet aannemelijk worden dat de opgeëiste persoon door overlevering zou worden blootgesteld aan een zodanig risico van een flagrante inbreuk op enig hem volgens artikel 6 EVRM toekomend recht, dat de verdragsrechtelijke plicht van Nederland om dat recht te verzekeren in de weg staat aan overlevering. In de tweede plaats is van belang of de opgeëiste persoon na overlevering al dan niet een (effectief) rechtsmiddel als bedoeld in artikel 13 EVRM tegen die inbreuk kan aanwenden. Enkele andere uitspraken: Rb Amsterdam 17 mei 2005, *LJN AT5635*. Rb Amsterdam 17 mei 2005, *LJN AT5637*. Rb Amsterdam 1 juli 2005, *LJN AT8580*: de Spaanse autoriteiten hadden geen bevredigende verklaring voor tijdsverloop van ruim zeven jaar, de rechtbank neemt flagrante schending aan van artikel 6 EVRM bij dusdanig lang tijdsverloop dat dit niet meer kan worden gecompenseerd in de strafmaat en geen andere consequentie kan volgen dan verval van het recht op vervolging; er is geen effectieve remedy conform artikel 13 EVRM want de schending heeft onomkeerbaar plaatsgevonden en wordt door verdere vervolging voortgezet, zelfs bij een beoordeling conform EVRM door Spaanse rechter. Rb Amsterdam 19 augustus 2005, *LJN AU1314*: de rechtbank neemt ook schending van artikel 6 EVRM aan bij feitelijke onmogelijkheid om met kans op succes een ‘ne bis in idem’-verweer te voeren, welke onmogelijkheid voortvloeide uit de vernietiging door een andere vervolgende instantie van achteraf relevant gebleken processtukken.

rechtsmiddelen voor de opgeëiste persoon te zorgen. Bij een eventuele schending kan de opgeëiste persoon zich wenden tot het EHRM. Het EHRM concludeert dat in het geval de verzoekende staat is aangesloten bij het EVRM er daarom niet snel sprake is van een dreigende flagrante schending van het EVRM.¹⁰⁴

Aangezien het Kaderbesluit EAB is gebaseerd op een hoge mate van vertrouwen tussen de lidstaten, moet een opgeëiste persoon wél zeer goed onderbouwen dat in uitvaardigende lidstaat hem niet een daadwerkelijk rechtsmiddel ten dienste zal staan tegen flagrante mensenrechtenschending om succesvol een beroep te kunnen doen op artikel 11 Overleveringswet.¹⁰⁵

4.6 Positie van de opgeëiste persoon

De Overleveringswet wijkt op verschillende onderdelen af van het klassieke uitleveringsrecht en van het Kaderbesluit EAB. Wat betekent dit nu voor de rechtspositie van de opgeëiste persoon? Wil een opgeëiste persoon met kans op enig succes een beroep doen op de bescherming van artikel 11 Overleveringswet dan moet er sprake zijn van een flagrante schending van zijn mensenrechten. De flagrante schending moet voltooid of dreigend zijn en kennelijk en apert. De opgeëiste persoon moet de schending van zijn mensenrechten onderbouwen met een op feiten en omstandigheden gebaseerd gegrond vermoeden. Tegen de schending mag voorts geen daadwerkelijk rechtsmiddel openstaan in de uitvaardigende staat.

Dat er sprake moet zijn van een flagrante schending betekent naar mijn mening een aanscherping van de voorwaarden, een extra voorwaarde. De term ‘flagrant’ wordt in het klassieke uitleveringsrecht slechts in relatie tot de schending van artikel 6 EVRM gebruikt, terwijl voor een succesvol beroep op artikel 11 Overleveringswet bij alle voorkomende vormen van mensenrechtenschendingen sprake moet zijn een flagrante schending. Dit betekent bijvoorbeeld dat bij vrees voor een schending van artikel 3 EVRM (verbod van foltering of onmenselijke behandelingen) een opgeëiste persoon de bescherming van artikel 11 Overleveringswet alleen kan invoeren wanneer het gaat om een ‘flagrante’

---

¹⁰⁴ EHRM 4 oktober 2007, 12049/06 (Cenaj tegen Griekenland en Albanië); ontvankelijkheidsbeslissing.

¹⁰⁵ Glerum & Rozemond 2006, p.160. Zie ook Rb Amsterdam 2 juli 2004, *LJN AQ6070*; Rb Amsterdam 5 november 2004, *LJN AR5600* en Rb Amsterdam 24 december 2004, *LJN AR8435*. Kraniotis merkt in dit verband op het jammer te vinden dat de Rechtbank Amsterdam zonder enige nadere overweging de lijn van de Hoge Raad bij dreigende schending van artikel 6 EVRM voortzet, zie Kraniotis 2005, p. 344, nt. 6.

schending. Ook artikel 3 lid 1 VN-Folteringsverdrag is niet beperkt tot ‘flagrante’ schendingen. Met de toevoeging van de voorwaarde ‘flagrant’ in artikel 11 Overleveringswet is in het overleveringsrecht de bescherming tegen schending van mensenrechten beperkt en verminderd ten opzichte van de bescherming onder het klassieke uitleveringsrecht.

De voorwaarde ‘flagrant’ volgt niet uit het Kaderbesluit EAB. Het is een extra voorwaarde die het Kaderbesluit EAB niet stelt. Kaderbesluitconforme interpretatie zal dan ook moeten leiden tot buitentoepassing laten van artikel 11 Overleveringswet op dit punt.

De voorwaarde dat een vastgestelde flagrante schending alleen tot weigering van de overlevering leidt indien geen daadwerkelijk rechtsmiddel conform artikel 13 EVRM aan de opgeëiste persoon ten dienste staat, is naar mijn mening ook een bijkomende voorwaarde. Deze voorwaarde volgt niet uit de Overleveringswet en niet uit het Kaderbesluit EAB. Weliswaar volgt de voorwaarde uit de jurisprudentie van de Hoge Raad in het klassieke uitleveringsrecht, maar nergens is gemotiveerd waarom deze voorwaarde van toepassing is (verklaard) op overlevering. Gelet op het feit dat uit het Kaderbesluit EAB volgt dat het EVRM wordt eerbiedigd en gelet op het feit dat alle lidstaten zijn toegetreden tot het EVRM, is niet uitgesloten dat de overleveringsrechter terecht toetst aan deze voorwaarde. Gelet op de grondslag van het Kaderbesluit EAB, de hoge mate van trouwen tussen de lidstaten, en gelet op recente jurisprudentie van het EHRM (Cenaj) zal de opgeëiste persoon niet snel nog succesvol een beroep kunnen doen op het ontbreken van een daadwerkelijk rechtsmiddel.¹⁰⁶

Met name door de voorwaarde dat sprake moet zijn een ‘flagrante’ schending is de opgeëiste persoon in een onzekere positie gebracht. De rechtspositie van de opgeëiste persoon is derhalve naar mijn mening verslechterd voor wat betreft de bescherming tegen schending van mensenrechten.

---

¹⁰⁶ EHRM 4 oktober 2007, 12049/06 (Cenaj tegen Griekenland en Albanië).

Hoofdstuk 5 Het verstekvonnis

5.1 Inleiding

Iedereen tegen wie een vervolging is ingesteld heeft recht op een eerlijk en openbaar proces. Dit houdt in dat de verdachte aanwezig moet kunnen zijn bij de behandeling van zijn zaak en dat hij het recht heeft zich te (laten) verdedigen. Dit aanwezigheids- en verdedigingsrecht (een mensenrecht) is vastgelegd in artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM).¹⁰⁷

Een zaak die behandeld is zonder dat de verdachte persoonlijk aanwezig was, is behandeld *in absentia*. Het gewezen vonnis heet een verstekvonnis.

Het komt geregeld voor dat de overdracht van een persoon wordt gevraagd voor de tenuitvoerlegging van een verstekvonnis. In het klassieke uitleveringsrecht is uitlevering binnen Europa voor verdragspartijen met name geregeld in het Europees Uitleveringsverdrag (EUV).¹⁰⁸ Nederland is aangesloten bij het EUV en bij de twee aanvullende protocollen.¹⁰⁹ Op grond van het bij artikel 1 EUV gemaakte voorbehoud heeft Nederland het recht (een bevoegdheid) de uitlevering van een opgeëiste persoon te weigeren indien naar de mening van Nederland niet is voldaan aan de voorwaarden uit artikel 6 lid 3 sub c EVRM. Deze bevoegdheid is in de Nederlandse regelgeving vastgelegd als een dwingende verplichting tot weigering (artikel 5 lid 3 Uitleveringswet).

Tussen de lidstaten van de Europese Unie is als gevolg van het Kaderbesluit EAB uitlevering vervangen door overleving. Artikel 5 aanhef en onder 1 Kaderbesluit EAB stelt dat bij een verstekvonnis de overlevering afhankelijk kan worden gesteld van de garantie dat de opgeëiste persoon in de gelegenheid zal worden gesteld om een nieuw proces te verzoeken en aanwezig te zijn op de terechtzitting. Dit artikel is in Nederland geïmplementeerd in artikel 12 Overleveringswet. Het artikel beoogt de verdedigings- en aanwezigheidsrechten van artikel 6 EVRM te garanderen.

Artikel 12 Overleveringswet is daarom te beschouwen als een *lex specialis* van

---

¹⁰⁷ Getekend op 4 november 1950 te Rome en in werking getreden op 31 augustus 1954.

¹⁰⁸ Verdrag van 13 december 1957, *Trb.* 1965, 9 en in werking getreden voor Nederland op 15 mei 1969.

¹⁰⁹ Aanvullend Protocol van 15 oktober 1975, *Trb.* 1979, 119 en voor Nederland in werking getreden op 12 april 1982; en Tweede Aanvullend Protocol van 17 maart 1978, *Trb.* 1979, 120 en in werking getreden voor Nederland op 5 juni 1983.

artikel 11 Overleveringswet dat beoogt de mensenrechten meer in het algemeen te beschermen.

Het onderhavige hoofdstuk handelt over de bescherming die artikel 12 Overleveringswet biedt aan de opgeëiste persoon bij een verstekvonnis.¹¹⁰

5.2 *In persoon*

Overlevering wordt op grond van artikel 12 Overleveringswet niet toegestaan, indien het Europees aanhoudingsbevel strekt tot de tenuitvoerlegging van een verstekvonnis dat is gewezen zonder dat de verdachte in persoon is gedagvaard of anderszins in persoon in kennis is gesteld van de datum en plaats van de behandeling ter terechtzitting, dan onder het beding dat de uitvaardigende justitiële autoriteit voldoende garantie geeft, dat de opgeëiste persoon na zijn overlevering in de gelegenheid zal worden gesteld om een nieuw proces te verzoeken en aanwezig te zijn op de terechtzitting.¹¹¹

Op grond van artikel 12 Overleveringswet moet de overlevering dus worden geweigerd indien de verdachte niet in persoon op de hoogte is gebracht van de behandeling ter terechtzitting. Nadrukkelijk is gesteld dat zowel de dagvaarding, als de anderszins in kennisstelling ‘in persoon’ moeten geschieden. Vanwege de dubbele vermelding van ‘in persoon’ is artikel 12 Overleveringswet volgens de minister van Justitie aan te merken als een aanscherping van artikel 5 aanhef en onder 1 Kaderbesluit EAB. Deze aanscherping was nodig om te voldoen aan de maatstaven van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), aldus de minister.¹¹²

Door de aanscherping wijkt de Overleveringswet op dit punt af van het Kaderbesluit EAB. In het algemeen is het de lidstaten niet toegestaan in de nationale

---

¹¹⁰ Rb Amsterdam 7 oktober 2005, *LJN AU4792* en Rb Amsterdam 14 april 2006, *LJN AX2026*: Nu de wetgever in het kader van de Overleveringswet geen nadere invulling geeft aan het begrip verstekvonnis is de rechtbank van oordeel dat dit begrip moet worden ingevuld naar de maatstaven die in de Nederlandse rechtspraak in het kader van het uitleveringsrecht worden aangelegd; uit recente jurisprudentie van de Hoge Raad (HR 10 december 2002, *LJN AE9641*) blijkt dat het begrip verstekvonnis ziet op het vonnis waarbij de straf of maatregel is opgelegd waarvan de tenuitvoerlegging wordt gevraagd. Een beslissing waarbij een voorwaardelijke straf wordt omgezet in onvoorwaardelijke, waarbij geweigerd wordt een restant onvoorwaardelijke vrijheidsstraf om te zetten in een voorwaardelijk gedeelte, waarbij een voorwaardelijke invrijheidstelling wordt herroepen of waarbij een verzoek om herziening wordt afgewezen is derhalve geen verstekvonnis en valt niet onder de werking van artikel 12 OLW.

¹¹¹ De facultatieve bepaling van artikel 5 aanhef en onder 1 KEAB is in artikel 12 OLW omgezet in de verplichtende bepaling.

¹¹² *Kamerstukken II 2002/03*, 29 042, nr. 3, p. 16 (MvT) en *Kamerstukken II 2003/04*, 29 042, nr. 12, p. 31 (Nota n.a.v. het verslag).

regelgeving af te wijken van een kaderbesluit. Mocht zich onverhoopt tóch een afwijking voordoen, dan moet op grond van jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen (HvJ EG) de nationale rechter de nationale regelgeving uitleggen volgens de bedoelingen van het kaderbesluit, de zogenoemde kaderbesluitconforme uitleg.¹¹³ Nu echter in het onderhavige geval de genoemde aanscherping bedoeld is om te voldoen aan de maatstaven van het EHRM zoals die blijken uit de jurisprudentie van het EHRM (dus niet uit Nederlandse jurisprudentie) en nu uit artikel 1 lid 3 Kaderbesluit EAB volgt dat overlevering niet in strijd mag zijn met de bepalingen van het EVRM, is het niet onaannemelijk dat de aanscherping van artikel 12 Overleveringswet in dit geval geoorloofd is.

Op grond van jurisprudentie van het EHRM inzake artikel 6 EVRM over afstand van aanwezigheidsrecht (*waiver*)¹¹⁴ en over de vraag of de verdachte ondubbelzinnig (*unequivocally*)¹¹⁵ afstand heeft gedaan van dat recht, is vereist dat de verdachte door middel van een van officiële mededeling van overheidswege in persoon (*notification in person*)¹¹⁶ op de hoogte is gebracht van plaats en tijd van de zitting. Het belang van het in persoon op de hoogte brengen is dat de verdachte in de gelegenheid moet zijn geweest zijn verdediging te (laten) voeren.¹¹⁷

Uit de jurisprudentie van het EHRM volgt niet dat het EVRM beoogt bescherming te bieden aan een bij verstek veroordeelde die bewust afstand heeft gedaan van berechting in aanwezigheid, bijvoorbeeld door een vals adres op te geven of zich bewust te onttrekken aan pogingen om op de hoogte gesteld te worden van de datum en het tijdstip van de zitting. Volgens de minister van Justitie beoogt het Kaderbesluit EAB in een dergelijke situatie evenmin bescherming te bieden.¹¹⁸ De eis om te voldoen aan het EVRM en de kaderbesluitconforme interpretatie leiden ertoe dat artikel 12 Overleveringswet naar ratio moet worden toegepast. Anders

---

¹¹³ HvJ EG 16 juni 2005, zaak C-105/03 (Maria Pupino), *NJ* 2006, 500, m.nt. Borgers.

¹¹⁴ EHRM 19 december 1989 (Brozicek tegen Italië), *NJ* 1994, 25, m.nt. EAA (dagvaarding niet in persoon, dan mag uit de afwezigheid van de verdachte geen afstand worden afgeleid); en EHRM 28 augustus 1991 (F.C.B. tegen Italië), *NJ* 1994, 27, m.nt. EAA (indirecte bekendheid met zittingsdatum en tóch afwezig, geldt niet als afstand).

¹¹⁵ EHRM 12 februari 1985 (Colozza tegen Italië), *NJ* 1986, 685 (niet ondubbelzinnige afstand gedaan, dan recht op nieuw proces); EHRM 10 november 2004 (Sejdovic tegen Italië) appl.nr. 56581/00, § 35, 36 (afzien van verdedigingsrecht mag niet op de enkele grond van voortvluchtigheid worden verondersteld).

¹¹⁶ EHRM 23 februari 1999 (De Groot tegen Nederland), *NJ* 1999, 641, m.nt. Knigge (uitreiking via huisgenoot is aan te merken als 'notified in person').

¹¹⁷ EHRM 16 oktober 2001 (Einhorn tegen Frankrijk) nr. 71555/01.

¹¹⁸ *Kamerstukken II* 2003/04, 29 042, nr. 12, p. 30 (Nota n.a.v. het verslag); de minister baseert zich daarbij op het gebruik van het woord 'omdat' in artikel 5 Kaderbesluit EAB.

gezegd, een opgeëiste persoon die in een andere lidstaat bij verstek is veroordeeld omdat hij zich bewust onvindbaar had gemaakt voor de autoriteiten, wordt bij een overleveringsverzoek gericht aan de Nederlandse uitvoerende justitiële autoriteit alhier niet beschermd door de vereiste bekendmaking in persoon van artikel 12 Overleveringswet.

De overlevering van een opgeëiste persoon wordt verzocht met een Europees aanhoudingsbevel. Het Europees aanhoudingsbevel is een gestandaardiseerd formulier. Het formulier is opgenomen als 'Bijlage 2' bij de Overleveringswet. De uitvaardigende justitiële autoriteit moet onder punt '*d. Het vonnis is bij verstek geweest*' aangegeven of de opgeëiste persoon wel of niet in persoon is gedagvaard. In het geval de opgeëiste persoon niet in persoon is gedagvaard, dan laat het formulier ruimte voor het vermelden van juridische garanties.

De Overleveringswet wijkt voor wat betreft het vereiste van bekendmaken 'in persoon' af van het in Nederland geldende strafprocesrecht. Immers, in het Nederlandse strafprocesrecht bestaat naast de betekening in persoon ook de mogelijkheid tot een formele betekening, in het algemeen 'betekening niet-in persoon' genoemd (artikel 366 en 366a Wetboek van Strafvordering). Bij een betekening niet-in persoon wordt de verdachte op de hoogte gebracht van plaats en tijd van de zitting, onder andere, door betekening aan het stadhuis van de woonplaats van de verdachte of aan de griffier van het behandelend gerecht (artikel 588 lid 1 Wetboek van Strafvordering).¹¹⁹ De betekening niet-in persoon heeft in het Nederlandse strafprocesrecht dezelfde kracht als een betekening die wél in persoon is geschied.

Uit het vereiste van artikel 12 Overleveringswet volgt dat een betekening niet-in persoon voor overlevering niet voldoende is; de datum en plaats van de zitting moeten immers effectief ter kennis van de verdachte zijn gebracht. Door het vereiste 'in persoon' wordt voorkomen dat een betekening niet-in persoon dezelfde kracht heeft als een dagvaarding in persoon, dat is in strijd met artikel 6 EVRM.¹²⁰ Door de vereiste bekendmaking 'in persoon' wordt daarmee tevens een hogere eis gesteld aan de gevolgde strafrechtelijke procedure in de lidstaat van de uitvaardigende autoriteit.

---

¹¹⁹ In sommige gevallen blijft ook een formele betekening achterwege: de officier van justitie doet de mededeling van een verstekvonnis niet aan de verdachte betekenen indien zich anderszins een omstandigheid heeft voorgedaan waaruit voortvloeit dat de dag van de terechtzitting de verdachte tevoren bekend was (artikel 366 lid 2 sub c Wetboek van Strafvordering).

¹²⁰ Advies van de Raad voor de Rechtspraak over het conceptwetsvoorstel Overleveringswet, 29 januari 2003, p. 6.

Kortom, voor de opgeëiste persoon die in andere lidstaat na een betekening niet-in persoon bij verstek is veroordeeld, betekent dit dat hij in Nederland beschermd wordt. Het vereiste van artikel 12 Overleveringswet blokkeert in dat geval de overlevering.¹²¹

Samenvattend stel ik vast dat artikel 12 Overleveringswet met het dubbel vermelden van het vereiste van bekendmaking ‘in persoon’ een aanscherping is van (de letterlijke tekst van) het Kaderbesluit EAB. Met deze aanscherping is beoogd te voldoen aan de maatstaven van het EHRM over artikel 6 EVRM en verstekvonnissen. Met de aanscherping wordt duidelijk gemaakt dat de verdachte/opgeëiste persoon effectief, dus ‘in persoon’, op de hoogte moet zijn gebracht van de behandeling ter terechtzitting. Een formele betekening in de strafprocedure, dus een betekening niet-in persoon, voldoet daardoor niet aan het vereiste van bekendmaking in persoon van de overleveringsprocedure. Het vereiste legt daarmee een hogere eis op aan het strafproces in de lidstaat van de uitvaardigende autoriteit. Ik stel vast dat artikel 12 Overleveringswet op het punt van ‘in persoon’ duidelijker is geformuleerd dan het Kaderbesluit EAB en dan artikel 5 lid 3 Uitleveringswet. De vereisten voor overlevering volgen direct uit de wettekst en niet langer uit de jurisprudentie van het EHRM. Nu de vereisten beter zijn vastgelegd, is het gevolg daarvan dat artikel 12 Overleveringswet naar mijn mening feitelijk een betere bescherming biedt aan de opgeëiste persoon en daardoor een verbetering is van de rechtspositie van de opgeëiste persoon.

5.3 Garantie

De overlevering wordt op grond van artikel 12 Overleveringswet slechts toegestaan onder het beding dat de uitvaardigende justitiële autoriteit voldoende garantie geeft, dat de opgeëiste persoon na zijn overlevering in de gelegenheid zal worden gesteld om een nieuw proces te verzoeken en aanwezig te zijn op de terechtzitting. De garantie strekt ertoe, dat de opgeëiste persoon die in de lidstaat van de uitvaardigende justitiële autoriteit bij verstek is veroordeeld zonder in de gelegenheid te zijn geweest zijn verdediging te voeren, dat na de overlevering alsnog kan doen.¹²²

De uitvaardigende autoriteit hoeft de bedoelde garantie dus alleen te geven in het geval dat de opgeëiste persoon níet in persoon op de hoogte is gesteld van de

---

¹²¹ Sjöcrona & Orié 2002, p. 170-171.

¹²² *Kamerstukken II* 2002/03, 29 042, nr. 3, p. 16 (MvT).

datum en plaats van de terechtzitting (en zich niet bewust heeft onttrokken aan bekendmaking). Indien echter uit de beschikbare stukken blijkt dat de opgeëiste persoon wél in persoon is gedagvaard en derhalve op de hoogte was van de datum en plaats van de behandeling ter terechtzitting, dan moet de keuze van de opgeëiste persoon om niet op die terechtzitting te verschijnen waardoor het vonnis in kracht van gewijsde is gegaan en waardoor het recht op de garantie als bedoeld in artikel 12 Overleveringswet is vervallen, voor zijn eigen rekening komen.¹²³

De garantie die de uitvaardigende justitiële autoriteit dient te geven, moet inhouden dat de opgeëiste persoon een ‘nieuw proces’ krijgt als hij erom vraagt. In het Kaderbesluit EAB en in de Overleveringswet is niet nader aangegeven wat onder een nieuw proces verstaan moet worden. Op grond van jurisprudentie van het EHRM over verstekzaken in het klassieke uitleveringsrecht wil een nieuw proces zeggen: een nieuwe behandeling in volle omvang in tenminste één feitelijke instantie van feiten en recht. Het EHRM eist ‘*a fresh determination of the merits of the case, in respect of both law and fact*’.¹²⁴ Aangenomen mag worden dat ook bij overlevering geldt dat een ‘nieuw proces’ inhoudt een nieuwe behandeling in volle omvang in één feitelijke instantie. Een cassatieprocedure, waarbij beoordeeld wordt of het recht correct is toegepast, valt derhalve niet onder het begrip ‘nieuw proces’.

Hoewel het verzoek om een nieuw proces onder de Overleveringswet verder lijkt te gaan dan de regeling van artikel 5 lid 3 Uitleveringswet, uit het klassieke uitleveringsrecht, waarin staat dat hij de gelegenheid moet krijgen ‘alsnog zijn verdediging te voeren’, is het op basis van de jurisprudentie van het EHRM niet onaannemelijk dat aan beide begrippen dezelfde betekenis moet worden toegekend.¹²⁵

---

¹²³ Rb Amsterdam 16 juli 2004, *LJN AQ6071*. Rb Amsterdam 24 juli 2004, *LJN AQ6062*: de verdachte was ervan op de hoogte dat de officier van justitie hoger beroep had ingesteld, maar hij heeft op advies van zijn advocaat afgezien van zich op hoogte stellen van plaats en tijd van behandeling; de in artikel 12 Overleveringswet bedoelde garantie is in deze omstandigheden niet langer vereist. Rb Amsterdam 27 juli 2007, *LJN BC0870*: de opgeëiste persoon is voldoende in de gelegenheid geweest zijn verdediging te voeren; derhalve ziet rechtbank geen aanleiding om bedoelde garantie te vragen, de weigeringsgrond van art 12 Overleveringswet doet zich niet voor.

¹²⁴ EHRM 16 oktober 2001 (Einhorn tegen Frankrijk), nr. 71555/01: schending van artikel 6 EVRM wanneer iemand die bij verstek is veroordeeld en die geen afstand heeft gedaan van zijn recht om aanwezig te zijn en zich te verdedigen, niet in de gelegenheid is een ‘*fresh determination of the merits of the charge, in respect both law and fact*’ te verkrijgen; *the extradition of the applicant to the U.S. would therefore be likely to raise an issue under Article 6 of the Convention if there were substantial grounds for believing that he would be unable to obtain a retrial in that country and would be imprisoned there in order to serve the sentence passed on him in absentia.* Zie ook: EHRM 10 november 2004, (Sejdovic tegen Italië), § 30.

¹²⁵ Blekxtoon 2005, p. 195-196.

Met betrekking tot de inhoud/reikwijdte van de te geven garantie kan een uitvaardigende justitiële autoriteit in beginsel niet méér garantie bieden dan het eigen rechtssysteem toelaat en moet zich derhalve beperken tot het noemen van de mogelijkheden die het systeem aan eenieder toestaat. Echter, in het licht van de hoge mate van vertrouwen tussen de lidstaten moet aangenomen worden dat een eenmaal gegeven garantie voor alle organen van de uitvaardigende staat bindend is. Voor Nederland is dit vastgelegd in artikel 48 Overleveringswet.¹²⁶

Het is de overleveringsrechter die de genoegzaamheid van de garantie beoordeelt. Naar het oordeel van de overleveringsrechter moet de garantie van de uitvaardigende juridische autoriteit zodanige duidelijke en stellige juridische en feitelijke gegevens verschaffen, dat uit de gegevens met voldoende zekerheid kan worden afgeleid dat de opgeëiste persoon na overlevering op zijn verzoek een nieuw proces krijgt; er dient derhalve een ondubbelzinnige garantie van de uitvaardigende autoriteit te zijn.¹²⁷ Een garantie zonder reserves wordt door de rechter zonder meer geaccepteerd.¹²⁸ De garantie mag geen voorbehoud bevatten. Immers, een voorbehoud biedt onvoldoende garantie dat de opgeëiste persoon alsnog in de gelegenheid wordt gesteld zijn verdedigingsrechten uit te oefenen. De overleveringsrechter neemt dan ook geen genoegen met een garantie die het aan het oordeel van de rechter in de uitvaardigende lidstaat overlaat of opgeëiste persoon een nieuw proces krijgt.¹²⁹ Evenzo is een garantie waarbij eerst de ontvankelijkheid van het verzet dient te worden beoordeeld, voordat een eventuele nieuwe berechting in aanwezigheid van de opgeëiste persoon zal kunnen plaatsvinden, niet de in artikel 12 Overleveringswet bedoelde garantie.¹³⁰ Ook een garantie met de strekking dat het reeds aangetekende verzet aan de justitiële autoriteit van de uitvaardigende lidstaat ‘ontvankelijk voorkomt’ is naar het oordeel van de overleveringsrechter

---

¹²⁶ Glerum & Rozemond 2006, p 175.

¹²⁷ Rb Amsterdam 13 mei 2005, *LJN* AT5804: De garantie dient ondubbelzinnig te worden gegeven door de uitvaardigende justitiële autoriteit. Rb Amsterdam 3 juni 2005, *LJN* AT8155: De rechtbank is van oordeel dat de door de Franse [officier van justitie te Parijs] afgegeven schriftelijke garantie in samenhang met haar telefonische toezegging de verdedigingsrechten van de opgeëiste persoon voldoende waarborgen.

¹²⁸ Rb Amsterdam 17 mei 2005, *LJN* AT5635: De gegeven garantie luidt: ‘Verzet ontvankelijk – in dit geval wordt opnieuw gevonnist.’ Naar het oordeel van de rechtbank is hiermee voldoende gewaarborgd dat de opgeëiste persoon na zijn overlevering in de gelegenheid zal worden gesteld om een nieuw proces te verzoeken en aanwezig te zijn op de zitting.

¹²⁹ Glerum & Koppe 2005, p. 80, nt. 367: Rb Amsterdam 25 maart 2005, RK-nummer 05/580 (niet gepubliceerd): ‘*I can only (assure) you that he can appeal for a retrial which will be given or denied by the Appeal Court after verifying that it is impossible to decide without a retrial*’.

¹³⁰ Rb Amsterdam 23 november 2004, *LJN* AR6413.

onvoldoende, aangezien daarmee slechts een verwachting wordt uitgesproken en geen zekerheid.¹³¹

Een garantie die bestaat uit de enkele mededeling dat verzet openstaat, is onvoldoende. Immers, de termijn voor het doen van verzet kan verlopen tijdens de behandeling van het overleveringsverzoek.¹³² De overleveringsrechter volgt hierbij de Hoge Raad die in 2005 in enkele zaken uitlevering ontoelaatbaar verklaarde, omdat de door Belgische autoriteiten gegeven garanties naar het oordeel van de Hoge Raad ongenoegzaam waren.¹³³ Naar Belgisch recht gaat namelijk de (bijzondere) verzettermijn van vijftien dagen lopen vanaf het moment dat de veroordeelde kennis heeft gekregen van de betekening van het verstekvonnis aan de Procureur des Konings. Maar de verzettermijn gaat klaarblijkelijk óók lopen indien de veroordeelde/opgeëiste persoon in de uitleveringsprocedure kennis van die betekening krijgt. Doordat in het kader van het uitleveringsverzoek de stukken, waaronder het verstekvonnis, aan de opgeëiste persoon waren betekend, was op dat moment de verzettermijn gaan lopen. En aangezien de opgeëiste persoon niet in verzet was gekomen, was het vonnis tijdens de uitleveringsprocedure onherroepelijk geworden. Er stond dus geen effectief rechtsmiddel meer open. De rechtbank ziet geen reden waarom dat bij overleveringszaken anders zou zijn. In een recente (tussen)uitspraak verzoekt de overleveringsrechter om een concrete garantie van de Belgische autoriteiten.¹³⁴ Het lijkt er echter op dat de Belgische regelgeving op dit punt inmiddels is gewijzigd.¹³⁵

---

¹³¹ Rb Amsterdam 16 september 2005, *LJN* AV0126.

¹³² Rb Amsterdam 5 september 2006, *LJN* AY7880: De gegeven garantie was: 'indien de opgeëiste persoon verzet wenst aan te tekenen tegen het uitgesproken vonnis, kan hij dit doen gedurende tien dagen na uitvaardiging van het arrestatiebevel.' De rechtbank oordeelt dat het openbaar ministerie voldoende pogingen heeft ondernomen om duidelijkheid te krijgen ten aanzien van de verzetsprocedure. Op basis van de voorhanden zijnde gegevens is onvoldoende gewaarborgd dat de opgeëiste persoon na zijn overlevering in de gelegenheid zal worden gesteld om een nieuw proces te verzoeken en aanwezig te zijn op de terechtzitting.

¹³³ Rb Amsterdam 6 april 2006, *LJN* AX2010: de rechtbank verwijst naar de uitspraken van de Hoge Raad en oordeelt dat geen effectief verzet meer open staat. Het gaat om de volgende uitspraken van de Hoge Raad: HR 24 mei 2005, *LJN* AT6195 (vervolg op tussenarresten AO9918 en AS2023); HR 24 mei 2005, *LJN* AT6197 (vervolg op tussenarresten AO9921 en AR6613); en HR 24 mei 2005, *LJN* AT6200 (vervolg op tussenuitspraken AR5107 en AS2022). Deze zaken zijn conform artikel 74 lid 4 OLW door de Hoge Raad behandeld als uitleveringszaken.

¹³⁴ Rb Amsterdam 6 juli 2007, *LJN* BA9563 (tussenuitspraak): De rechtbank verzoekt de Belgische justitiële autoriteiten voor de toelaatbaarheid van de overlevering een garantie te verstrekken met de volgende strekking. "Indien de Belgische rechter de opgeëiste persoon niet zal ontvangen in zijn eventuele verzet, omdat het vonnis van de Correctionele Rechtbank te Oudenaarde van 19 mei 2006 toch in kracht van gewijsde blijkt te zijn gegaan vanwege de kennisneming door de opgeëiste persoon van de betekening van dat arrest aan de Procureur des Konings, zal de bij dat arrest opgelegde vrijheidsstraf niet ten uitvoer worden gelegd dan nadat de Belgische autoriteiten de opgeëiste persoon

In verband met het verlopen van de verzettermijn wordt opgemerkt dat het Kaderbesluit EAB en de Overleveringswet geen bepaling hebben die overeenkomt met artikel 3 lid 2 Tweede Aanvullende Protocol EUV waarin geregeld is dat de verzoekende staat, wanneer de aangezochte staat na ontvangst van een uitleveringsverzoek de opgeëiste persoon in kennis stelt van het tegen hem gewezen verstekvonnis, deze mededeling niet mag beschouwen als een betekening met het oog op een strafrechtelijke procedure in die staat. De Overleveringswet beschermt de opgeëiste persoon op dit punt daarom minder goed dan het klassieke uitleveringsrecht.

Indien de overleveringsrechter van oordeel is dat de geboden garantie toereikend is, dan wordt het Europees aanhoudingsbevel verstaan als strekkende tot vervolging van de opgeëiste persoon (vervolgingsoverlevering).¹³⁶ De overleveringsrechter moet de garantie op grond van artikel 28 lid 5 Overleveringswet letterlijke in de uitspraak opnemen, omdat de uitspraak voor de opgeëiste persoon het tastbare bewijs, de kenbron, van de afgegeven garantie is.¹³⁷

In zekere zin is de regeling van artikel 12 Overleveringswet gunstiger voor de opgeëiste persoon dan die van artikel 11 Overleveringswet. Immers, bij artikel 12 Overleveringswet kan de opgeëiste persoon de garantie van de uitvaardigende autoriteit afwachten; bij artikel 11 Overleveringswet daarentegen moet de opgeëiste persoon zelf stellen en onderbouwen dat er sprake is van een flagrante schending van zijn mensenrechten en dat hem geen *effective remedy* ten dienste staat.¹³⁸

Uit het voorgaande blijkt dat overlevering slechts wordt toegestaan als de uitvaardigende justitiële autoriteit voldoende garantie geeft, dat de opgeëiste persoon na zijn overlevering een nieuw proces krijgt als hij daarom vraagt. Het Kaderbesluit EAB en de Overleveringswet geven niet aan wat daaronder verstaan moet worden. Op grond van jurisprudentie van het EHRM wil een nieuw proces

---

in de gelegenheid hebben gesteld het grondgebied van België te verlaten en hij van die gelegenheid geen gebruik heeft gemaakt dan wel, nadat hij van die gelegenheid gebruik heeft gemaakt, in dat grondgebied is teruggekeerd”.

¹³⁵ Rb Amsterdam 7 maart 2008, *LJN* BD2427: De wettelijke verzettermijn begint naar Belgisch recht niet te lopen wanneer de opgeëiste persoon in de overleveringsprocedure in Nederland kennis neemt van de betekening van het Belgische verstekvonnis aan de procureur des Konings; het verstekvonnis zal na de overlevering aan de betrokkene worden betekend en ingevolge deze betekening begint de buitengewone termijn van verzet te lopen. Zie ook: Rb Amsterdam 25 april 2008, *LJN* BD1664.

¹³⁶ Rb Amsterdam 8 augustus 2007, *LJN* BC0869.

¹³⁷ *Kamerstukken II* 2002/03, 29 042, nr. 3, p. 25 (MvT).

¹³⁸ Glerum & Rozemond 2006, p171.

zeggen: een nieuwe behandeling in volle omvang in tenminste één feitelijke instantie van feiten en recht. Aangenomen mag worden dat voor overlevering de maatstaven van het EHRM gelden. Nu ook het klassieke uitleveringsrecht onder de werking van de jurisprudentie het EHRM valt, gelden voor overlevering en voor uitlevering op dit punt dezelfde maatstaven. De overleveringsrechter beoordeelt of de gegeven garantie na overlevering ook daadwerkelijk tot een nieuw proces kan leiden. Anders dan in het klassieke uitleveringsrecht moet de overleveringsrechter expliciet controleren of de verzettermijn niet is verlopen hangende de overleveringsprocedure, aangezien de Overleveringswet geen bepaling heeft als artikel 3 lid 2 Tweede Aanvullende Protocol EUV. De Overleveringswet biedt op dit punt daarom minder bescherming dan het klassieke uitleveringsrecht. Dit betekent naar mijn mening een achteruitgang voor de rechtspositie van de opgeëiste persoon.

5.4 Positie van de opgeëiste persoon

De overlevering van een opgeëiste persoon voor de tenuitvoerlegging van een verstekvonnis is geregeld in artikel 12 Overleveringswet. Het artikel wijkt op onderdelen af van het klassieke uitleveringsrecht. Het artikel wijkt ook af van artikel 5 aanhef en onder 1 Kaderbesluit EAB. Wat betekent dit nu voor de rechtspositie van een opgeëiste persoon die *in absentia* is veroordeeld?

Iedereen tegen wie een vervolging is ingesteld heeft het recht aanwezig te zijn bij de behandeling van zijn zaak en zich te verdedigen, dit is vastgelegd in artikel 6 EVRM. Teneinde zijn verdediging te kunnen voeren, is op grond van jurisprudentie van het EHRM vereist dat de verdachte door middel van een van officiële mededeling van overheidswege in persoon op de hoogte is gebracht van plaats en tijd van de zitting. Anders dan in het klassieke uitleveringsrecht en anders dan in het Kaderbesluit EAB stelt artikel 12 Overleveringswet nadrukkelijk dat zowel de dagvaarding, als de anderszins in kennisstelling 'in persoon' moeten geschieden. Deze dubbele vermelding van 'in persoon', een aanscherping volgens de minister van Justitie, is naar mijn mening inderdaad een verbetering omdat daardoor de voorwaarden voor overlevering direct uit de wettekst volgen. Ook heeft de dubbele vermelding tot gevolg dat er een hogere eis aan het strafproces in de lidstaat van de uitvaardigende autoriteit wordt opgelegd, een bekendmaking niet-in persoon voldoet niet in het kader van overlevering. Doordat de vereisten beter zijn vastgelegd, volgt daaruit naar mijn mening dat artikel 12 Overleveringswet op dit

punt feitelijk een betere bescherming biedt aan de opgeëiste persoon en daardoor een verbetering is van de rechtspositie van de opgeëiste persoon.

Komt vast te staan dat de verdachte/opgeëiste persoon in persoon op de hoogte gebracht is van plaats en tijd van de zitting en heeft hij desondanks geen gebruik gemaakt van de geboden gelegenheid om zich te verdedigen, dan kan hij geen beroep doen op de bescherming van artikel 12 Overleveringswet. Zijn rechtspositie is in dat geval gelijk aan die in het klassieke uitleveringsrecht.

Wanneer uit de verstrekte gegevens niet komt vast te staan dat de verdachte/opgeëiste persoon in persoon van de terechtzitting op de hoogte gebracht is, dan wordt overlevering niet toegestaan dan onder het beding dat de uitvaardigende justitiële autoriteit de garantie geeft dat de opgeëiste persoon een nieuw proces krijgt wanneer hij daarom verzoekt. Aangezien noch de Overleveringswet, noch het Kaderbesluit EAB aangeeft wat dit inhoudt, moet voor de betekenis van een ‘nieuw proces’ teruggevallen worden op de jurisprudentie van het EHRM. Daaruit blijkt dat het gaat om een nieuwe behandeling in volle omvang in tenminste één feitelijke instantie van feiten en recht. De Uitleveringswet stelt over dit onderwerp dat de opgeëiste persoon in de gelegenheid moet zijn geweest of zal worden gesteld om zijn ‘verdediging’ te voeren. Voor de betekenis daarvan moet ook worden teruggegrepen op de(zelfde) jurisprudentie van het EHRM. Aan beide begrippen moet derhalve dezelfde betekenis worden toegekend. De rechtsbescherming van de opgeëiste persoon is op dit punt niet anders dan in het klassieke uitleveringsrecht.

De garantie van de uitvaardigende juridische autoriteit moet ondubbelzinnig zijn: de garantie moet zodanige juridische en feitelijke gegevens verschaffen, dat daaruit met voldoende zekerheid kan worden afgeleid dat de opgeëiste persoon na overlevering op zijn verzoek een nieuw proces krijgt. Geen genoegen wordt genomen met een garantie die een voorbehoud bevat, een garantie die het aan het oordeel van de rechter in de uitvaardigende lidstaat overlaat of de opgeëiste persoon een nieuw proces krijgt of een garantie die een verwachting uitspreekt over de ontvankelijkheid van het verzet.

De overleveringsrechter controleert expliciet of tijdens de behandeling van de overleveringsprocedure de verzettermijn niet verlopen is. In navolging van het Kaderbesluit EAB, ontbreekt in de Overleveringswet een bepaling als artikel 3 lid 2 Tweede Aanvullende Protocol EUV waarin geregeld is dat de verzoekende staat, wanneer de aangezochte staat na ontvangst van een

uitleveringsverzoek de opgeëiste persoon in kennis stelt van het tegen hem gewezen verstekvonnis, deze mededeling niet mag beschouwen als een betekening met het oog op een strafrechtelijke procedure in die staat. De Overleveringswet beschermt de opgeëiste persoon op dit punt daarom minder goed dan het klassieke uitleveringsrecht.

Samenvattend concludeer ik dat artikel 12 Overleveringswet door de dubbele vermelding van ‘in persoon’ bij de bekendmaking van de behandeling ter terechtzitting, duidelijker stelt wat de vereisten zijn om overlevering toe te staan. Door deze duidelijkheid biedt artikel 12 Overleveringswet meer bescherming aan de opgeëiste persoon. Voor wat betreft de garantie dat de opgeëiste persoon na overlevering in de uitvaardigende staat een nieuw proces moet krijgen, indien hij daarom vraagt, biedt de Overleveringswet minder bescherming dan in het klassieke uitleveringsrecht, aangezien een bepaling als artikel 3 lid 2 Tweede Aanvullende Protocol EUV ontbreekt. Voor het overige geldt dat artikel 12 Overleveringswet aan de opgeëiste persoon bij overlevering voor de tenuitvoerlegging van een verstekvonnis dezelfde bescherming biedt als het klassieke uitleveringsrecht, aangezien beide rechtssystemen vallen onder de werking van de jurisprudentie van het EHRM.

Hoofdstuk 6 Samenvatting en conclusie

Tussen de lidstaten van de Europese Unie is sinds 2004 uitlevering afgeschaft en vervangen door overlevering. Dit is het gevolg van het Kaderbesluit Europees aanhoudingsbevel (EAB). Het Kaderbesluit EAB bepaalt dat binnen de Europese Unie een vrij verkeer van beslissingen in strafzaken moet ontstaan, gebaseerd op de hoge mate van vertrouwen tussen lidstaten en op het beginsel van de wederzijdse erkenning van strafrechtelijke beslissingen. Door het beginsel van wederzijdse erkenning kan gekomen worden tot een vereenvoudigde en snellere procedure. In Nederland is het Kaderbesluit EAB geïmplementeerd in de Overleveringswet.

De invoering van de Overleveringswet heeft gevolgen voor de rechtspositie van een opgeëiste persoon. In de voorafgaande hoofdstukken is ingegaan op verschillende onderwerpen uit de Overleveringswet die de rechtspositie van de opgeëiste persoon raken. Daarbij is de rechtsbescherming bij overlevering vergeleken met die uit het klassieke uitleveringsrecht. De centrale onderzoeksvraag die nu beantwoord moet worden luidt:

Is de rechtspositie van een opgeëiste persoon bij overlevering op basis van de Overleveringswet gewijzigd in vergelijking met zijn positie in het klassieke uitleveringsrecht ?

In hoofdstuk 2 is ingegaan op verschillende aspecten van de overleveringsprocedure. Met de invoering van de Overleveringswet is de procedure waarin onderzocht wordt of voldaan wordt aan de voorwaarden voor overlevering op verschillende punten gewijzigd. Zo vindt de overleveringsprocedure plaats op justitieel niveau door de justitiële autoriteit en niet langer op politiek niveau door de minister van justitie (zie: paragraaf 2.2). De overleveringsprocedure is daarmee juridischer geworden, omdat maatschappelijke ontwikkelingen die de politieke besluitvorming kunnen beïnvloeden geen rol spelen bij de overleveringsbeslissing. De rechtszekerheid van de opgeëiste persoon is daardoor beter gewaarborgd. Echter, doordat de minister van justitie bij overlevering geen onderdeel meer uitmaakt van het besluitvormingsproces is er één orgaan minder dat de verweren van de opgeëiste persoon beoordeelt.

Daardoor is naar mijn mening de rechtspositie van de opgeëiste persoon uiteindelijk toch zwakker geworden.

Een andere wijziging in de procedure betreft het voorgeschreven gebruik van een modelformulier: het Europees aanhoudingsbevel (zie: paragraaf 2.3). Daarmee is het ‘verzoek’ om uitlevering vervangen door een aanhoudingsbevel, welk bevel een zelfstandige titel voor aanhouding vormt. Ik sluit niet uit dat het gebruik van een modelformulier bijdraagt aan een uniformere, en daardoor wellicht snellere, overleveringsprocedure binnen de Europese Unie. Voor de opgeëiste persoon heeft de introductie van het Europees aanhoudingsbevel echter tot gevolg dat het lastig is geworden te begrijpen voor welk strafbare feit zijn overlevering wordt gevraagd. Immers, anders dan onder het klassieke uitleveringsrecht, hoeven er geen onderliggende stukken te worden overgelegd en hoeft niet de volledige tekst van de wettelijke bepaling te worden opgenomen dan wel overgelegd. Daarnaast kan, met het oog op een vereenvoudigde en snellere procedure, voor de zogenoemde lijstfeiten volstaan worden met het aankruisen van een categorie op het aanhoudingsbevel. Voor de opgeëiste persoon is het daardoor lastig zich te verweren. De introductie van het Europees aanhoudingsbevel betekent daarom volgens mij een verslechtering in de positie van de opgeëiste persoon onder de Overleveringswet.

De Overleveringswet stelt in navolging van het Kaderbesluit EAB strakke termijnen voor het nemen van een overleveringsbeslissing: in beginsel uiterlijk negentig dagen na de aanhouding van de opgeëiste persoon moet de beslissing genomen zijn (zie: paragraaf 2.4). Lukt het niet om binnen de gestelde termijn een beslissing te nemen, dan moet in ieder geval de eventuele vrijheidsbeneming van de opgeëiste persoon worden geschorst. Door de termijnstelling weet de opgeëiste persoon in beginsel snel waar hij aan toe is. Ik beschouw de termijnstelling voor het nemen van een overleveringsbeslissing en de eventuele schorsing van de vrijheidsbeneming daarom als verbeteringen van de positie van de opgeëiste persoon.

Een opgeëiste persoon die stelt onschuldig te zijn, moet onder de Overleveringswet zijn onschuld direct ter zitting tijdens het verhoor aantonen (zie: paragraaf 2.5). Anders dan onder de Uitleveringswet, is aanhouding van de behandeling niet mogelijk. De opgeëiste persoon kan daardoor in tijdnood komen bij het onderbouwen van zijn verweer; de bewijslast ligt namelijk bij hem. Ik vind de bepaling in de Overleveringswet daarom een verslechtering van de positie van de opgeëiste persoon.

Onder de Overleveringswet is er nog maar één (geconcentreerde) instantie die beslist op een overleveringsverzoek: de rechtbank Amsterdam (zie: paragraaf 2.6). Vanwege de opgelegde beslistermijn van maximaal negentig dagen is in de overleveringsprocedure geen cassatieberoep opengesteld. Uit het klassieke uitleveringsrecht is namelijk bekend dat de behandeling van een cassatieberoep ongeveer van vijf maanden duurt. Nergens is echter gemotiveerd waarom de behandeling van een cassatieberoep niet sneller zou kunnen. Een andere reden om geen cassatieberoep open te stellen is de verwachting dat de gehele overleveringsprocedure in de nabije toekomst zal verdwijnen. Het openstellen van cassatieberoep zou voorts niet meer hoeven, omdat de rechtseenheid beschermd is door de concentratie van overleveringszaken bij de rechtbank Amsterdam. Het waarborgen van de rechtseenheid is echter niet hetzelfde als het correct toepassen van de wet. Wél staat voor de opgeëiste persoon onder de Overleveringswet het rechtsmiddel cassatie in het belang der wet open. Cassatie in het belang der wet is echter géén nieuwe feitelijke behandeling van de zaak. Ongeacht de uitkomst van de cassatie, voor de opgeëiste persoon verandert er niets aan zijn situatie. Het voorgaande betekent dan ook dat bij overlevering zonder goede gronden een rechtsmiddel aan een opgeëiste persoon wordt onthouden. Dit is een ernstige achteruitgang in de rechtspositie van de opgeëiste persoon.

Naast de eerder genoemde termijn voor de behandelingsduur, legt de Overleveringswet ook een termijn op voor de feitelijke overlevering (zie: paragraaf 2.7). Uiterlijk binnen tien dagen na de uitspraak waarbij overlevering wordt toegestaan, moet de opgeëiste persoon feitelijk worden overgeleverd. Is deze termijn niet gehaald, dan moet de eventuele vrijheidsbeneming beëindigd worden. Voor de opgeëiste persoon biedt dit meer duidelijkheid en het is daardoor een verbetering. Ook positief is dat de periode van overleveringsdetentie verplicht verrekend moet worden met de eventueel opgelegde straf. Daarentegen kan een beroep op humanitaire redenen onder de Overleveringswet, vanwege de gewenste snelheid van de procedure, nog slechts leiden tot uitstel van de feitelijke overlevering, niet meer tot weigering. Dat de officier van justitie die eerder al oordeelde dat de overlevering moet worden toegestaan als enige beslist over het uitstel om humanitaire redenen, roept vragen op over diens onpartijdigheid. Voor de opgeëiste persoon betekent de regeling over uitstel van de feitelijke overlevering het in ieder geval een ernstige achteruitgang in zijn rechtspositie.

In hoofdstuk 3 is de overlevering van Nederlanders en daarmee gelijk gestelde vreemdelingen behandeld. De overlevering van een Nederlander voor een vervolgingsonderzoek kan worden toegestaan, indien gewaarborgd is dat hij de eventueel opgelegde onherroepelijke straf in Nederland zal mogen ondergaan (zie: paragraaf 3.2). Er moet dus een zogenoemde terugkeergarantie gegeven worden. Om de opgelegde straf in Nederland te kunnen ondergaan, moet er sprake zijn van dubbele strafbaarheid; ook voor de zogenoemde ‘lijstfeiten’. Door zich te beroepen op de wetsgeschiedenis en op wet- en regelgeving uit het uitleveringsrecht, wil de overleveringsrechter de garantie dat de uitvaardigende autoriteit bereid is de opgeëiste persoon terug te leveren na diens veroordeling én instemt met de exequaturprocedure bij de tenuitvoerlegging van de straf. Aangezien noch het Kaderbesluit EAB, noch de Overleveringswet daaraan nadere uitleg geven, is de opgeëiste persoon voor de vereisten voor de terugkeergarantie afhankelijk van de invulling die de overleveringsrechter daaraan geeft. De opgeëiste persoon bevindt zich daardoor in een onzekere positie, omdat niet vast staat dat deze invulling door de overleveringsrechter een kaderbesluitconforme interpretatie is. Wellicht moet de overleveringsrechter op termijn een andere uitleg geven aan de terugkeergarantie. Voor de bescherming van de rechtspositie van de opgeëiste persoon is de verplichting om de garantie die de uitvaardigende autoriteit gegeven heeft op te nemen in de uitspraak (kenbron) daarom van groot belang.

De Overleveringswet bepaalt dat een Nederlander niet wordt overgeleverd voor de tenuitvoerlegging van een vrijheidsstraf (zie: paragraaf 3.3). Nederland is in dat geval wél bereid de tenuitvoerlegging van de straf over te nemen conform de exequaturprocedure van artikel 11 VOGP of een ander toepasselijk verdrag. Deze verdragen verlangen dubbele strafbaarheid. Op basis van de WOTS legt Nederland geen straf ten uitvoer voor een feit dat naar Nederlands recht niet strafbaar is. Nu de Overleveringswet bij executieoverlevering de exequaturprocedure toepast en daarvoor dubbele strafbaarheid eist, wijkt de wet af van het Kaderbesluit EAB dat slechts de keuze biedt tussen overleveren ter executie óf overnemen om de opgelegde straf te executeren. Kaderbesluitconforme uitleg van de Overleveringswet zou echter leiden tot strijd met andere nationale wetgeving, wat niet is toegestaan. De bepaling uit de Overleveringswet over executieoverlevering is daarom naar mijn mening gebrekkig. De opgeëiste persoon die in een andere lidstaat onherroepelijk is

veroordeeld voor een feit dat in Nederland niet strafbaar is, komt daardoor in een onzekere en zwakke positie. Hij zit ‘vast’ in Nederland.

Voor vreemdelingen geldt dat zij voor overlevering gelijk gesteld worden met Nederlanders indien Nederland rechtsmacht kan uitoefenen over een door een vreemdeling in het buitenland gepleegd feit, indien het Nederlandse verblijfsrecht van de vreemdeling niet verloren gaat én indien de vreemdeling beschikt over een verblijfsvergunning voor Nederland voor onbepaalde duur (zie: paragraaf 3.4). De formele voorwaarde ‘een verblijfsvergunning voor onbepaalde duur’ biedt duidelijkheid en daarmee meer rechtszekerheid. Voor de opgeëiste vreemdeling houdt dit echter tevens in dat het niet meer mogelijk is om op korte termijn als een ‘geïntegreerde burger’ te worden aangemerkt en met een Nederlander te worden gelijk gesteld, aangezien een verblijfsvergunning voor onbepaalde duur pas na vijf jaar te verkrijgen is. Daarnaast staat niet vast of de bepaling uit de Overleveringswet voor EU-burgers, die hun verblijfsrecht ontleen aan het EU-verdrag, in strijd is met artikel 12 EG-verdrag. Door de voorwaarde ‘een verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd’ is het daarom naar mijn mening onder de Overleveringswet voor een opgeëiste vreemdeling lastiger geworden om te worden gelijk gesteld met een Nederlander. De voorwaarde houdt daardoor een verslechtering in van de rechtspositie van de opgeëiste vreemdeling en/of EU-burger.

De bescherming van mensenrechten is in hoofdstuk 4 aan de orde geweest. De Overleveringswet bepaalt daartoe dat overlevering niet wordt toegestaan in gevallen, waarin naar het oordeel van de rechter een op feiten en omstandigheden gebaseerd geground vermoeden bestaat dat inwilliging zou leiden tot een flagrante schending van de fundamentele rechten van de opgeëiste persoon, zoals gewaarborgd door het EVRM. De term ‘flagrant’ uit de jurisprudentie van het EHRM over artikel 6 EVRM is daarmee weliswaar gecodificeerd, maar ‘flagrant’ heeft nu onder de Overleveringswet betrekking op alle vormen mensenrechtenschendingen (zie: paragraaf 4.3). Daarmee is ‘flagrant’ een extra, en niet op het Kaderbesluit EAB gebaseerde, voorwaarde geworden, die tot gevolg heeft dat de bescherming tegen schending van mensenrechten bij overlevering is beperkt en verminderd ten opzichte van het klassieke uitleveringsrecht.

Zelfs als is vastgesteld dat er sprake is van een flagrante schending van mensenrechten, dan wijst de rechter het verzoek om overlevering pas af nadat is

komen vast te staan dat de opgeëiste persoon in de uitvaardigende lidstaat geen ‘daadwerkelijk rechtsmiddel in de zin van artikel 13 EVRM’ zal kunnen aanwenden (zie: paragraaf 4.5). De overleveringsrechter baseert zich voor deze voorwaarde uit het klassieke uitleveringsrecht, die niet in de Overleveringswet staat, mogelijk op de inleidende overweging 12 Kaderbesluit EAB, waaruit indirect volgt dat het EVRM wordt geëerbiedigd. Nu alle lidstaten van de EU zijn aangesloten bij het EVRM en nu het EHRM recent in een uitleveringszaak heeft beslist dat een verzoekende staat moet zorgen voor procedurele waarborgen en effectieve rechtsmiddelen en gelet op de hoge mate van vertrouwen tussen de lidstaten, moet een opgeëiste persoon in zijn verweer zeer goed onderbouwen dat hem geen daadwerkelijk rechtsmiddel ten dienste zal staan om overlevering naar de uitvaardigende lidstaat te voorkomen.

Uit het voorgaande volgt volgens mij dat de rechtspositie van de opgeëiste persoon vooral door de voorwaarde ‘flagrante’ verslechterd is voor wat betreft de bescherming tegen schending van mensenrechten.

In hoofdstuk 5 is gesproken over de overlevering voor de tenuitvoerlegging van een verstekvonnis. De wet staat overlevering dan alleen toe indien de opgeëiste persoon in persoon is gedagvaard of anderszins in persoon in kennis is gesteld van de datum en plaats van de behandeling ter zitting (zie: paragraaf 5.2). Het dubbel vermelden van ‘in persoon’ is ten opzichte van het klassieke uitleveringsrecht en ten opzichte van het Kaderbesluit EAB een bewuste aanscherping om te voldoen aan de maatstaven van het EHRM over artikel 6 EVRM en verstekvonnissen: de verdachte/opgeëiste persoon moet effectief geïnformeerd worden. Een formele betekening, een betekening ‘niet-in persoon’, is niet voldoende. Het dubbel vermelden van ‘in persoon’ is een verbetering omdat de voorwaarden voor overlevering direct uit de wettekst volgen en omdat daarmee een hogere eis aan het strafproces in de lidstaat van de uitvaardigende autoriteit wordt opgelegd. Onder de Overleveringswet is daarom volgens mij de rechtspositie van de opgeëiste persoon op dit punt verbeterd.

Wanneer uit de verstrekte gegevens niet komt vast te staan dat de verdachte/opgeëiste persoon in persoon op de hoogte gebracht is van de terechtzitting, dan wordt overlevering niet toegestaan dan onder het beding dat de uitvaardigende justitiële autoriteit de garantie geeft dat de opgeëiste persoon een ‘nieuw proces’ krijgt als hij daarom verzoekt (zie: paragraaf 5.3). Bij gebrek aan

uitleg in de Overleveringswet en het Kaderbesluit EAB wordt op grond van de jurisprudentie van het EHRM, in uitleveringszaken, onder een nieuw proces verstaan: een nieuwe behandeling door tenminste één feitelijke instantie. De rechtsbescherming van de opgeëiste persoon komt op dit punt derhalve overeen met die in het klassieke uitleveringsrecht.

De garantie van de uitvaardigende juridische autoriteit moet zodanig concreet zijn, dat de overleveringsrechter daaruit kan afleiden dat de opgeëiste persoon na overlevering op zijn verzoek een nieuw proces krijgt. Daarbij controleert de overleveringsrechter nadrukkelijk of tijdens de behandeling van de overleveringsprocedure de verzettermijn niet verlopen is. Immers, net als in het Kaderbesluit EAB ontbreekt in de Overleveringswet een bepaling die voorkomt dat de informatie die de uitvoerende autoriteit verstrekt in het kader van de overleveringsprocedure beschouwd wordt als een betekening in een strafrechtelijke procedure in de uitvaardigende staat. De opgeëiste persoon is daardoor onder de Overleveringswet op dit punt minder goed beschermd dan in het klassieke uitleveringsrecht.

Uit bovenstaande samenvatting van de verschillende hoofdstukken blijkt dat de positie van de opgeëiste persoon onder de Overleveringswet anders is dan in het klassieke uitleveringsrecht. Deze verandering houdt op onderdelen een verbetering van zijn positie in. Op een wezenlijk aantal andere punten is de bescherming van de opgeëiste persoon echter minder geworden. Deze punten betreffen, met name vanwege de gewenste snelheid van de procedure, de mogelijkheden van de opgeëiste persoon om zich te verweren en de overlevering aan te vechten. Daarnaast is de positie van de opgeëiste persoon minder geworden doordat de bepalingen van de Overleveringswet, omwille van de vereenvoudiging van de procedure, onvoldoende concreet zijn. De relatie tussen het Kaderbesluit EAB en internationale verdragen staat niet vast. In voorkomende gevallen levert kaderbesluitconforme uitleg strijd op met verdragen of met nationale regelgeving. De positie van de opgeëiste persoon is daardoor onduidelijk geworden en dit doet afbreuk aan zijn rechtsbescherming.

Het antwoord op de centrale vraag *‘Is de rechtspositie van een opgeëiste persoon bij overlevering op basis van de Overleveringswet gewijzigd in vergelijking met zijn positie in het klassieke uitleveringsrecht?’* moet dan ook luiden dat zijn rechtspositie inderdaad gewijzigd is. Deze wijziging houdt een achteruitgang in, met

name omdat de opgeëiste persoon onder de Overleveringswet enerzijds beperkt is in zijn rechtsmiddelen en anderzijds zijn situatie onduidelijk geworden is. Het lijkt er dan ook op dat de gewenste vereenvoudiging en versnelling in de overleveringsprocedure vooral bereikt wordt door het inperken van de rechtsbescherming van de opgeëiste persoon.

Jurisprudentie

Europees Hof voor de Rechten van de Mens

- EHRM 4 oktober 2007, 12049/06 (Cenaj tegen Griekenland en Albanië).
EHRM 1 maart 2006 (Sejdovic), *NJ* 2006, 661, m.nt. Schalken.
EHRM 4 februari 2005 (Mamatkulov en Askarov tegen Turkije), *NJ* 2005, 321, m.nt. EEA.
EHRM 6 februari 2003 (Mamatkulov en Abdurasulovic tegen Turkije), *NJ* 2005, 321.
EHRM 16 oktober 2001 (Einhorn tegen Frankrijk) nr. 71555/01.
EHRM 23 februari 1999 (De Groot tegen Nederland), *NJ* 1999, 641, m.nt. Knigge.
EHRM 28 augustus 1991 (F.C.B. tegen Italië), *NJ* 1994, 27, m.nt. EAA.
EHRM 19 december 1989 (Brozicek tegen Italië), *NJ* 1994, 25, m.nt. EAA.
EHRM 7 juli 1989 (Soering tegen Verenigd Koninkrijk), *NJ* 1990, 158, m.nt. EAA.
EHRM 12 februari 1985, Series A nr. 89 (Colozza tegen Italië), *NJ* 1986, 685.

Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen

- HvJ EG 17 juli 2008, zaak C-66/08 (Szymon Kozłowski); < <http://curia.eu.int> >.
HvJ EG, zaak C-123/08 (D. Wolzenburg); verzoek om een prejudiciële beslissing.
HvJ EG 16 juni 2005, zaak C-105/03 (Maria Pupino); < <http://curia.eu.int> > en *NJ* 2006, 500, m.nt. Borgers.

Hoge Raad

- HR 8 juli 2008, *LJN* BD2447.
HR 28 november 2006, *LJN* AY6631 en *NJ* 2007, 489, m.nt. A.H. Klip.
HR 28 november 2006, *LJN* AY6633 en *NJ* 2007, 487, m.nt. A.H. Klip.
HR 15 september 2006, *NJ* 2007, 277, m.nt. Klip.
HR 24 mei 2005, *LJN* AT6200.
HR 24 mei 2005, *LJN* AT6197.
HR 24 mei 2005, *LJN* AT6195.
HR 15 februari 2005, *LJN* AS6026.
HR 25 mei 2004, *NJ* 2005, 243, m.nt. A.H. Klip.
HR 20 mei 2003, *NJ* 2004, 41, m.nt. YB.
HR 11 maart 2003, *NJ* 2004, 42.
HR 10 december 2002, *LJN* AE9641.
HR 21 maart 2000, *NJ* 2000, 540.
HR 31 maart 1995, *NJ* 1996, 382, m.nt. AHJS.

Rechtbank

Rb Amsterdam 1 augustus 2008, *LJN* BF 1897.
Rb Amsterdam 25 april 2008, *LJN* BD1664.
Rb Amsterdam 21 maart 2008, *LJN* BD1623.
Rb Amsterdam 7 maart 2008, *LJN* BD2427.
Rb Amsterdam 8 augustus 2007, *LJN* BC0869.
Rb Amsterdam 27 juli 2007, *LJN* BC0870.
Rb Amsterdam 20 juli 2007, *LJN* BB3260.
Rb Amsterdam 10 juli 2007, *LJN* BA9174.
Rb Amsterdam 6 juli 2007, *LJN* BB2690.
Rb Amsterdam 6 juli 2007, *LJN* BA9563 (tussenuitspraak).
Rb Amsterdam 8 juni 2007, *LJN* BA9965.
Rb Amsterdam 13 april 2007, *LJN* BB0203.
Rb Amsterdam 7 maart 2007, *LJN* BA9847.
Rb Amsterdam 23 januari 2007, *LJN* AZ7032.
Rb Amsterdam 19 december 2006, *LJN* AZ7643.
Rb Amsterdam 19 december 2006, *LJN* AZ7505.
Rb Amsterdam 5 september 2006, *LJN* AY7880.
Rb Amsterdam 18 augustus 2006, *LJN* AY7740.
Rb Amsterdam 23 juni 2006, *LJN* AY4332.
Rb Amsterdam 14 april 2006, *LJN* AX2026.
Rb Amsterdam 6 april 2006, *LJN* AX2010.
Rb Amsterdam 10 februari 2006, *LNJ* AV3966.
Rb Amsterdam 7 oktober 2005, *LJN* AU4792.
Rb Amsterdam 16 september 2005, *LJN* AV0126.
Rb Amsterdam 2 september 2005, *LJN* AU1932.
Rb Amsterdam 13 september 2005, *LJN* AU2813.
Rb Amsterdam 19 augustus 2005, *LJN* AU1314.
Rb Amsterdam 29 juli 2005, *LJN* AU0326.
Rb Amsterdam 22 juli 2005, *LJN* AT9954.
Rb Amsterdam 1 juli 2005, *LJN* AT8580.
Rb Amsterdam 24 juni 2005, *LJN* AT8402.
Rb Amsterdam 3 juni 2005, *LJN* AT8155.
Rb Amsterdam 17 mei 2005, *LJN* AT5637.
Rb Amsterdam 17 mei 2005, *LJN* AT5635.
Rb Amsterdam 17 mei 2005, *LJN* AT5628 (tussenuitspraak).
Rb Amsterdam 13 mei 2005, *LJN* AT5804.

Rb Amsterdam 6 mei 2005, *LJN* AT7104.
Rb Amsterdam 18 maart 2005, *LJN* AT2566.
Rb Amsterdam 11 maart 2005, *LJN* AT2563.
Rb Amsterdam 4 maart 2005, *LJN* AU0467.
Rb Amsterdam 21 januari 2005, *LJN* AS7084.
Rb Amsterdam 24 december 2004, *LJN* AR8435.
Rb Amsterdam 26 november 2004, *LJN* AR6649.
Rb Amsterdam 23 november 2004, *LJN* AR6413.
Rb Amsterdam 5 november 2004, *LJN* AR5600.
Rb Amsterdam 5 november 2004, *LJN* AR4214.
Rb Amsterdam 8 oktober 2004, *LJN* AR4222.
Rb Amsterdam 24 juli 2004, *LJN* AQ6062.
Rb Amsterdam 16 juli 2004, *LJN* AQ6071.
Rb Amsterdam 2 juli 2004, *LJN* AQ6070.

Voorzieningenrechter

Rb Den Haag 15 maart 2007, *LJN* BA0753.
Rb Den Haag 23 november 2005, rolnr. KG 05/1319 (niet gepubliceerd).
Rb Den Haag 24 oktober 2005, rolnr. KG 05/267 (niet gepubliceerd).
Rb Den Haag 23 augustus 2004, *LJN* AQ7378.

Literatuurverwijzing

Ang 2004

L. Ang, 'Procedural rules', in: Blekxtoon & Van Ballegooij 2004, p. 47-62.

Blekxtoon 2003

R. Blektoon, 'Problemen met de verstekregeling in het Europees aanhoudingsbevel', *Nederlands juristenblad* 2003-30, p. 1556.

Blekxtoon 2004

R. Blekxtoon, 'Checks and balances van het Kaderbesluit Europees aanhoudingsbevel', *Delikt en delinkwent* 2004, p. 572-589.

Blekxtoon 2004-a

R. Blekxtoon, 'Haastige spoed is zelden goed (of het Europees aanhoudingsbevel 'EAB')', *Nederlands tijdschrift voor Europees recht* 2004-1/2, p. 23-29.

Blekxtoon 2005

R. Blekxtoon, 'Overleveringswet', in: Cleiren & Nijboer 2005, p.173-255.

Blekxtoon & Van Ballegooij 2004

R. Blekxtoon & W. van Ballegooij, *Handbook on the European arrest warrant*, Den Haag: T.M.C. Asser Press 2004.

Borgers 2005

M.J. Borgers, 'De implementatie van het Europese bevoegdheidsbevel en de systematiek van rechtsbescherming en rechtseenheid', *Nederlands juristenblad* 2005-28, p. 1455-1459.

Ter Braak 2005

E.M. ter Braak, 'Uitwerking concept wederzijdse erkenning in recente kaderbesluiten', *Delikt en delinkwent* 2005, p. 842-857.

Van den Brink 2003

A. van den Brink, 'Besluiten in de tweede en derde pijler van de Europese Unie: van eigenheid naar eenvormigheid?', *Rechtsgeleerd Magazijn Themis* 2003-5, p 243-253.

Van der Burg 2005

M.N. van der Burg, *Het Europees aanhoudingsbevel en de implementatie in de Nederlandse overleveringswet* (doctoraalscriptie Rotterdam EUR) 2005.

Van Buuren 2003

J. van Buuren, 'Europees arrestatiebevel leidt tot chaos', *Staatscourant* 2003, 207, p. 2 (interview met R. Blekxtoon).

Buruma & Verrest 2004

Y. Buruma & P.E.M. Verrest, *Introductie internationaal strafrecht*, Nijmegen: Ars Aequi Libri 2004.

Cleiren & Nijboer 2005

C.P.M. Cleiren & J.R. Nijboer (red.), *Internationaal strafrecht. Tekst & Commentaar*, Deventer: Kluwer 2005.

Corstens, Davids & Veldt-Foglia 2004

G.J.M. Corstens, W.J.M. Davids & M.I. Veldt-Foglia (redactie), *Europeanisering van het Nederlands recht: opstellen aangeboden aan mr. W.E. Haak*, Deventer: Kluwer 2004.

Corstens, Keijzer & Sutorius z.j.

G.J.M. Corstens, N. Keijzer & E.Ph.R. Sutorius (red.), *Handboek strafzaken*, Deventer: Kluwer z.j. (elektronisch via bibliotheek ministerie van Justitie).

Deen-Racsmány & Blekxtoon 2005

Z. Deen-Racsmány & R. Blekxtoon, 'The decline of the nationality exception in European extradition?', *European journal of crime, criminal law and criminal justice* 2005-3, p. 317-363.

Deen-Racsmány 2006

Z. Deen-Racsmány, 'The European Arrest Warrant and the surrender of nationals revisited: the lessons of constitutional challenges', *European journal of crime, criminal law and criminal justice* 2006-3, p. 271-306.

Van Drost 2004

A.J.A. van Drost, 'Het Europees aanhoudingsbevel', in: Corstens, Davids & Veldt-Foglia 2004, p. 406-424.

Garlick 2004

P. Garlick, 'The European arrest warrant and the ECHR', in: Blekxtoon & Van Ballegooij 2004, p. 167-182.

Glerum & Koppe 2005

V. Glerum & V. Koppe, *De Overleveringswet. Overlevering door Nederland*, Den Haag: Sdu Uitgevers 2005.

Glerum & Rozemond 2006

V. Glerum & K. Rozemond, 'Een evaluatie van de Nederlandse Overleveringswet', *Delikt en delinkwent* 2006-2, p. 111-197.

Glerum & Rozemond 2008

V. Glerum & N. Rozemond, 'Overlevering en uitlevering', in: Van Sliedregt, Sjöcrona & Orié 2008, p. 139-244.

De Groot 2004

S. de Groot, 'Mutual trust in (European) extradition law', in: Blekxtoon & Van Ballegooij 2004, p. 38-97.

Guild 2006

E. Guild (red.), *Constitutional challenges to the European arrest warrant. A challenge for European law: the merging of international and external security*, Nijmegen: Wolf Legal Publishers 2006.

De Hert 2004

P. de Hert, 'Het einde van de Europese rechtshulp; de geboorte van een Europese horizontale strafprocesruimte', *Justitiële Verkenningen* 2004-6, p. 96-118.

Janssens 2006

C. Janssens, 'Het Europees aanhoudingsbevel onder vuur: hebben de nationale (grondwettelijke) hoven het laatste woord?', *Rechtskundig weekblad* 2006/07-9, p. 415-418.

Jonk, Hamer & Malewicz 2004

W.R. Jonk, G.P. Hamer & R. Malewicz, 'Hoge Raad handhaaft rechtsongelijkheid in uitleveringsrecht', *Strafblad* 2004, p. 147-152.

Jonk, Hamer & Malewicz 2004-a

W.R. Jonk, G.P. Hamer & R. Malewicz, 'De nieuwe Overleveringswet', *Delikt en delinkwent* 2004, p. 894-911.

Jonk, Malewicz & Hamer 2004

W.R. Jonk, R. Malewicz & G.P. Hamer, 'De vernietiging van cassatie in de Overleveringswet', *Nederlands juristenblad* 2004-6, p. 287-288.

Joubert 2005

C.M. Joubert, 'Uitleveringswet', in: Cleiren & Nijboer 2005, p.105-171.

Keijzer z.j.

N. Keijzer, 'Hoofdstuk 91. Uitlevering en overlevering', in: Corstens, Keijzer & Sutorius z.j.

Keijzer 2004

N. Keijzer, 'The double criminality requirement', in: Blekxtoon & Van Ballegooij 2004, p. 137-163.

Keijzer 2004-a

N. Keijzer, 'Extradition and human rights: a Dutch perspective',
in: Blekxtoon & Van Ballegooij 2004, p. 183-194.

Keijzer 2005

N. Keijzer, 'Goede trouw in het uitleveringsrecht', *Delikt en delinkwent* 2005,
p. 490-510.

Keijzer 2006

N. Keijzer, 'The European arrest warrant Framework Decision between past and
future', in: Guild 2006, p. 13-73.

Koelewijn 2006

R. Koelewijn, 'Na 23 jaar werd slapende Spaanse hond wakker',
NRC Handelsblad 14 oktober 2006, p. 2.

Kraniotis 2005

T. Kraniotis, 'Na uitlevering overgeleverd? Hoe dient de overleveringsrechter
mensenrechtenverweren te beoordelen?', *Ars aequi* 2005, p. 344-351.

Krapac 2004

D. Krapac, 'Verdicts in *absentia*', in: Blekxtoon & Van Ballegooij 2004, p. 119-135.

Kristen & Simmelink 2005

F.G.H. Kristen & J.B.H.M. Simmelink, 'Europese integratie door de rechter:
kaderbesluitconforme interpretatie', *Delikt en delinkwent* 2005, p.1058-1078.

Lagodny 2004

O. Lagodny, 'Extradition' without a granting procedure: the concept of 'surrender',
in: Blekxtoon & Van Ballegooij 2004, p. 39-45.

Lensing 2004

H. Lensing, 'The European arrest warrant and transferring execution of prison
sentences', in: Blekxtoon & Van Ballegooij 2004, p. 209-216.

Lopes da Mota & Manschot 2004

J.L. Lopes da Mota & R.J. Manschot, 'Eurojust and the European arrest warrant', in: Blekxtoon & Van Ballegooij 2004, p. 63-68.

Morgan 2004

C. Morgan, 'The European arrest warrant and defendants' rights: an overview', in: Blekxtoon & Van Ballegooij 2004, p. 195-208.

Plachta & Van Ballegooij 2004

M. Plachta & W. van Ballegooij, 'The framework decision on the European arrest warrant and surrender procedures between member states of the European Union', in: Blekxtoon & Van Ballegooij 2004, p. 13-38.

Remmelink 1990

J. Remmelink, *Uitlevering*, Arnhem 1990.

Rozemond 2007

K. Rozemond, 'Bevat de overleveringswet een humanitaire weigeringsgrond?', *NJB* 2007, p. 490-497.

Ryngaert 2006

C. Ryngaert, 'De niet-uitlevering van eigen onderdanen en het kaderbesluit betreffende het Europees aanhoudingsbevel: Belgische, Nederlandse en Duitse rechtspraak vergeleken', *Rechtskundig weekblad* 2005/06-23, p.886-891.

Sanders 2007

H.D. Sanders, *Het Europees aanhoudingsbevel. Nederlands en Belgisch overleveringsrecht in hoofdlijnen*, Antwerpen: Intersentia 2007.

Sjöcrona & Orië 2002

J.M. Sjöcrona & A.M.M. Orië, *Internationaal strafrecht vanuit Nederlands perspectief*, Deventer: Kluwer 2002.

Van Sliedregt, Sjöcrona & Orié 2008

E. van Sliedregt, J.M. Sjöcrona & A.M.M. Orié, *Handboek internationaal strafrecht. Schets van het Europese en internationale strafrecht*, Deventer: Kluwer 2008.

Smeulers & De Vries 2003

A. Smeulers & J. de Vries, 'Het Europees aanhoudingsbevel: gerechtvaardigd vertrouwen?', *NJCM-Bulletin* 2003-4, p. 428-460.

Strijards 1988

G.A.M. Strijards, *Uitlevering*, Zwolle: W.E.J. Tjeenk Willink 1988.

Swart 1986

A.H.J. Swart, *Nederlands uitleveringsrecht*, Zwolle: W.E.J. Tjeenk Willink 1986.

Vandermeersch 2005

D. Vandermeersch, 'Le mandat d'arrêt européen et la protection des droits de l'homme', *Revue de droit pénal et de criminologie* 2005-3, p. 219-239.

Verrest & Kraniotis 2005

P.A.M. Verrest & T. Kraniotis, 'Overlevering', *Delikt en delinkwent* 2005, p. 1180-1210.

Van der Wilt 2004

H. van der Wilt, 'The European arrest warrant and the principle *ne bis in idem*', in: Blekxtoon & Van Ballegooij 2004, p. 99-117.

Van der Wilt 2004-a

H. van der Wilt, 'The principle of reciprocity', in: Blekxtoon & Van Ballegooij 2004, p. 71-81.